

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

สุมลรัตน์ เหล่าอยู่คง

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กันยายน 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษ
ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
กันยายน 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ADMINISTRATION OF STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM FOR STUDENTS WITH
SPECIAL NEEDS IN THE CENTRAL SPECIAL EDUCATION CENTER, BANGKOK

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

September 2023

Copyright 2023 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษ
ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

ของ สุมลรัตน์ เหล่าอยู่คง

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

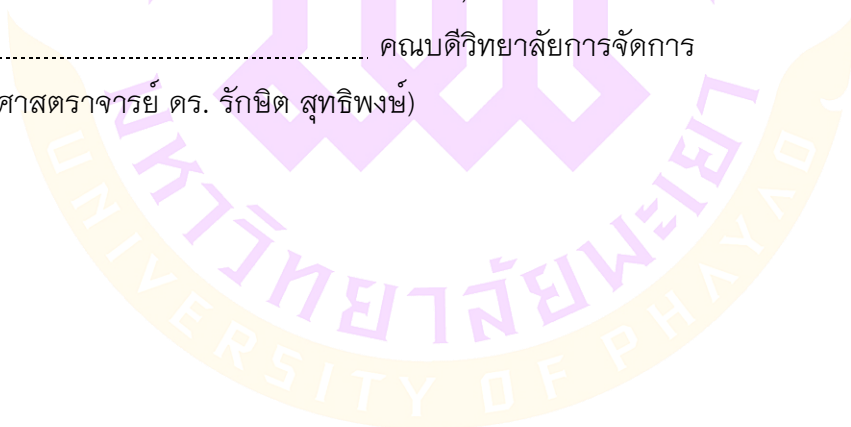
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทิว)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ดร. ธารินทร์ รสานนท์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนารงค์)

..... คณบดีวิทยาลัยการจัดการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	สุมลรัตน์ เหล่าอู่คง, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2566
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ดร. ธารินทร์ รสานนท์
คำสำคัญ:	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน คุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 115 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านการส่งต่อ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Title: ADMINISTRATION OF STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM FOR STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS IN THE CENTRAL SPECIAL EDUCATION CENTER, BANGKOK

Author: Sumonrat Laoyookung, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2023

Advisor: Doctor Tharin Rasanond

Keywords: student care and support systems, the central special education center

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the administration of the student care and support system for students with special needs according to teachers' opinion 2) to compare the administration of the student care and support system for students with special needs of the Central Special Education Center, Bangkok according to teachers' opinion as classified by gender, educational level, work experienced, educational qualification and work places. The sample were 115 teachers in the Central Special Education Center, Bangkok. The tool used was a 5-rating scale questionnaire with a reliability of 0.86. Statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA .

The results of the research were as follows: 1) The administration of the student care and support system according to teachers' opinion of the Central Special Education Center, Bangkok in overall were rated at the highest level, in orderly from highest to lowest mean were as follows: forwarding students, prevention and problem solving, knowing students individually, supporting students and student screening. 2) The comparison of the administration of the care and support system for students with special needs according to teachers' opinions of the Central Special Education Center, Bangkok, as classified by gender, educational level, work experienced, educational qualification in overall and each aspect were not different but as classified by workplace was difference with statistical significance at .05 level.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดีได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จากดร.ธารินทร์ รสานนท์อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำตลอดจนตรวจทาน แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยซึ่งผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป และขอขอบพระคุณท่านเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่านที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงไว้ในการ ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนานรงค์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา และนายชูศักดิ์ ศิริ เชียงพิน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไข และตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและตอบแบบสอบถาม ตลอดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

คุณค่าและประโยชน์ที่มีจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ขอมอบแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุมลรัตน์ เหล่าอู่คง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานในการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร.....	11
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	14
การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา	35
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับประชากรศาสตร์.....	40
บริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44

บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	58
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร	59
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร	68
บทที่ 5 บทสรุป.....	74
สรุปผลการวิจัย	74
อภิปรายผล.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญ.....	90
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	91
ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	97
ประวัติผู้วิจัย	104

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	58
ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและในแต่ละด้าน	60
ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	60
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการคัดกรองนักเรียน	62
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมนักเรียน	64
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน	65
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งต่อ	67
ตาราง 8 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ	68

ตาราง 9 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	69
ตาราง 10 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน โดยรวมและในแต่ละด้าน	70
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ตาม ความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน	70
ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ ทำงาน โดยรวมและในแต่ละด้าน	71
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้าน.....	72
ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้าน	73

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
ภาพ 2 กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา	38
ภาพ 3 กระบวนการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาให้นักเรียนของครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง	39

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 10 (กระทรวงศึกษาธิการ 2562, หน้า 4) กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2560) การศึกษาสำหรับคนพิการหรือเด็กพิการ เป็นกลุ่มพิเศษที่ต้องจัดการศึกษาพิเศษให้เนื่องจากเด็กพิการไม่สามารถจะรับบริการทางการศึกษาเหมือนกับนักเรียนปกติได้ เพราะด้วยข้อจำกัดของภาวะโรคที่ทำให้เกิดความพิการ และการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ จะมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถคนพิการให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention Services) ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ ให้การศึกษาอบรมพื้นฐานให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติช่วยเหลือตนเองได้ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ นโยบายการศึกษาพิเศษที่ดีจะเป็นแนวทางให้มีการจัดการที่เหมาะสมรวมทั้งการจัดบริการด้านอื่น ๆ อาทิเช่น สื่อและบริการทางการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงกับความพิการ การบริการทางการแพทย์ คือการให้บริการทางกายภาพบำบัด กิจกรรมบำบัดที่สอดคล้องกับความพิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพรอบด้านของนักเรียนพิการแต่ละคนที่จะต้องได้รับ “สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ” ซึ่งรับผิดชอบจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับเตรียมความพร้อม อนุบาล ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมไปถึงเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล และให้ความร่วมมือกับโรงเรียนของรัฐ องค์กร หรือมูลนิธิเอกชน ที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยให้การสนับสนุนด้านรูปแบบการ

จัดการศึกษา บุคลากร เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้โอกาสการศึกษาที่เท่าเทียมทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยยึดหลักการการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ซึ่งบัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางร่างกาย หรือสุขภาพ สถานะบุคคล จะกระทำมิได้ซึ่งหมายความว่า ประชาชนไทยทุกคนย่อมมีสิทธิทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างน้อยอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันไม่ว่าจะมีสภาพทางร่างกาย หรือสุขภาพอย่างไร และรัฐบาลได้พยายามผลักดันให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อคนพิการอย่างเต็มที่ ดังนั้นทิศทางการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ จึงควรมุ่งเน้นการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มตั้งแต่พบความพิการและเตรียมความพร้อมให้คนพิการได้เรียนรู้อย่างมีความสุขกับเด็กทั่วไปในชุมชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้มีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษขึ้นและสนับสนุนให้ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 13 แห่ง และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด 64 แห่ง รวมเป็น 77 แห่งทั่วประเทศ มีความเข้มแข็ง สามารถให้บริการในพื้นที่ในการค้นหาคนพิการ คัดแยกให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เตรียมความพร้อม ส่งต่อ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็น ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการทุกรูปแบบ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลรวมทั้งวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ในระยะต่อมาได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564) กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีเป้าหมายที่สำคัญคือให้คนพิการทุกประเภทมีสิทธิได้รับ การศึกษาและได้รับความช่วยเหลือทางการศึกษา ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และการจัดบริการทางการศึกษาให้กับคนพิการต้องจัดให้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผ่านการดำเนินงานที่เน้นการสร้างโอกาสให้คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เสมอภาค และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละประเภทความพิการในระบบและรูปแบบการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการซึ่งจะต้องอาศัยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยครูประจำชั้นเป็นหลักในการช่วยพัฒนาศักยภาพนักเรียนพิการ รวมถึงครอบครัว ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, หน้า 11-12) ระบุว่าระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เป็นกระบวนการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่มีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ โดยผ่าน กระบวนการทางการศึกษา และการส่งเสริม ป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจาก สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยอาศัยความร่วมมือจาก ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการ

ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) ได้ระบุไว้ว่า ระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน คือ กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วย วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ ดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้ง การสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน กระบวนการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 5 ขั้นตอน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียน และสัมภาษณ์เป็น รายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน โดยคัดกรองนักเรียน 2 ประเภท คือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและ กลุ่มปกติโดยจัดทำแบบประเมินนักเรียน (SDQ) 3) การส่งเสริมนักเรียน จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ ความรู้และส่งเสริมทักษะให้กับนักเรียน โดยกำหนดเป็นแผนกิจกรรมประจำปี และให้นักเรียนเป็น ผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษา 4) ป้องกันและแก้ไขปัญหาโรงเรียนกำหนดมาตรการเฝ้าระวัง กำหนดระเบียบ การให้คะแนนความประพฤติ เชิญวิทยากรภายนอกให้ความรู้ จัดบุคลากร สอดส่องตามชุมชน การตรวจสุขภาพ 5) การส่งต่อ นักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม ทั้งการส่ง ต่อภายในศูนย์ฯ ภายนอกศูนย์ฯ

ศูนย์การศึกษาพิเศษถือว่าทำหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ครอบคลุม ทั้ง 9 ประเภทความพิการ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีบทบาทหลักคือ 1) จัดและ ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) และเตรียมความพร้อมของคนพิการเพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นต้น 2) พัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลเด็กพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ 3) จัดระบบส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการ การศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Education Program : IEP) 4) จัดระบบช่วงเชื่อมต่อสำหรับคน พิการ (Transition Services) 5) ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชนด้วย กระบวนการศึกษา 6) เป็นศูนย์รวมข้อมูลรวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับ คนพิการ 7) จัดระบบสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมและประสานงาน โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ มี การบริหารจัดการตามโครงสร้างการบริหารงาน 4 กลุ่มงาน คือ กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มแผนงาน

และงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารงานทั่วไป ซึ่งกลุ่มบริหารทั่วไปจะรับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษนั้นเป็นงานที่สอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่ยังไม่ได้แยกออกมาและวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่เป็นระบบ ล่าช้า และไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองที่เป็นผู้เกี่ยวข้องหลักในระบบการจัดการเรียนการสอนในเด็กพิการ กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนพิการ การรู้จักนักเรียนพิการเป็นรายบุคคลที่ครูจะต้องเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียน การคัดกรองนักเรียนพิการโดยที่ครูยังไม่มี ความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน โดยครูจะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรคัดกรองเพื่อให้สามารถคัดกรองนักเรียนที่มีความพิการ และจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ไปจนถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมและพัฒนาเด็กเรียนในส่วนการส่งต่อไปยังโรงเรียนเฉพาะความพิการ โรงเรียนเรียนร่วม หรือหน่วยงานทางการแพทย์ สุดท้ายต้องมีการวัดและประเมินผลเฉพาะบุคคลให้แตกต่างจากเด็กปกติ ซึ่งสถานศึกษาเองต้องมีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือที่ชัดเจนได้รับความยอมรับจากผู้ปกครอง ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษยังไม่ได้พัฒนาระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจังในด้านนี้ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงจำเป็นที่ศูนย์การศึกษาพิเศษในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน และแก้ปัญหาสิทธิสังคมจึงควรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นเรื่องที่มีกระบวนการทำงานที่มีระบบและต่อเนื่อง สามารถช่วยให้นักเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชนประสานสัมพันธ์ให้การจัดการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายของทุกฝ่าย และมีแนวคิดที่สถานศึกษาควรมีความรู้ ความเข้าใจ ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินงานอย่างมีระบบต่อเนื่องประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นประจำชั้นที่ดูแลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง จึงสนใจศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสม อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับ

การช่วยเหลือ มีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ และลักษณะของความพิการเป็นรายบุคคล ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน คุณวุฒิ การศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน

สมมติฐานในการวิจัย

ครูผู้สอนที่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน คุณวุฒิ การศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วยกระบวนการ 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน
- 1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน
- 1.4 ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหา
- 1.5 ด้านการส่งต่อ

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2565 ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางดินแดง จำนวน 96 คน หน่วยบริการ จำนวน 55 คน จำนวน 151 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพครู ได้แก่

3.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

3.1.2. ระดับการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ประสบการณ์การทำงาน

- 1) อายุ 1-2 ปี
- 2) อายุ 3-6 ปี
- 3) อายุ 7 ปีขึ้นไป

3.1.4. คุณวุฒิการศึกษา

- 1) การศึกษาพิเศษ
- 2) นักสหวิชาชีพ
- 3) การศึกษาอื่น ๆ

3.1.5 สถานที่ปฏิบัติงาน

- 1) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง
- 2) หน่วยบริการ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร 5 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

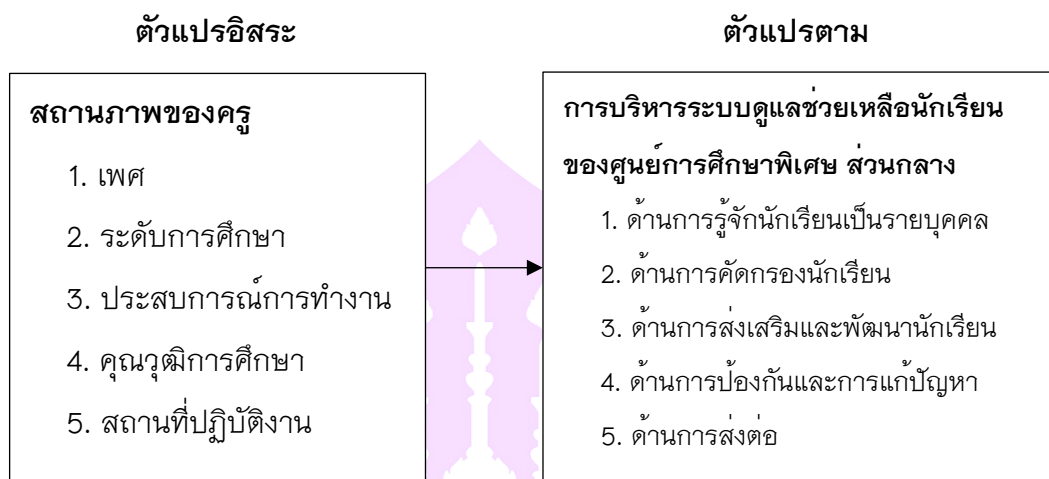
3.2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

3.2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน

3.2.4 ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหา

3.2.5 ด้านการส่งต่อ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** หมายถึง การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมจนเกิดผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยมีการประสานความร่วมมือกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนานักเรียนเต็มตามศักยภาพตามความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนเป็นรายบุคคล ประกอบด้วย

1.1 **การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล** หมายถึง การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในด้านความสามารถพื้นฐานของพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และความสามารถที่ทำได้โดยเปรียบเทียบกับพัฒนาการตามวัยของเด็กทั่วไป ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัวและเศรษฐกิจ ด้านความปลอดภัย ด้านพฤติกรรม และด้านสิทธิโอกาสของคนพิการเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และคัดกรองผู้เรียน

1.2 **การคัดกรองนักเรียน** หมายถึง การพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนที่ได้รับข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำมาวิเคราะห์คัดแยกกลุ่มนักเรียนโดยใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษาตามแบบกระทรวงศึกษาธิการ และแบบประเมินของนักสหวิชาชีพ ทั้งหมด 7 ด้านคือ ด้านพัฒนาการ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้าน

พฤติกรรมด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตวิทยา ด้านการมีส่วนร่วมทางสังคม และด้านสิทธิโอกาสของ คนพิการ พร้อมทั้งประมวลผลการคัดกรอง และมีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนให้ ผู้ปกครองและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้จะมีการเก็บผลการคัด กรองของนักเรียนเป็นความลับ

1.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ โครงการ กิจกรรม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเอง และมีทักษะในการดำเนินชีวิต โดยมีวิธีการหลากหลายวิธีที่ศูนย์ การศึกษาพิเศษส่วนกลาง สามารถดำเนินการประกอบด้วย กิจกรรมกลุ่มกระตุ้นพัฒนาการ กิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน กิจกรรมสร้างทักษะการดำเนินชีวิต กิจกรรม สร้างทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

1.4 การป้องกันและการแก้ปัญหา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น นักจิตวิทยาและศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กำหนด แนวทางและหาวิธีป้องกันและแก้ไขนักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ โดยใช้กิจกรรมที่ศูนย์ได้จัด ขึ้น ให้ความดูแลเอาใจใส่นักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบเท่าเทียมกัน และประสานงานกับ ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหานักเรียนในด้านต่าง ๆ

1.5 การส่งต่อ หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนในกรณีที่มีปัญหาอยากต่อ การช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วมีพฤติกรรมหรือพัฒนาการที่ไม่ดีขึ้นควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและช่วยเหลือ อย่างเหมาะสมต่อไป โดยการส่งต่อมี 2 ลักษณะ คือ

1) **การส่งต่อภายใน** หมายถึง ครูประจำชั้นส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือไปยังครูที่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ตามลักษณะของปัญหา ได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษ และทีมสหวิชาชีพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ประกอบด้วย นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด และแพทย์แผนไทย

2) **การส่งต่อภายนอก** หมายถึง การส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน กรณี เกินความสามารถของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยครูประจำชั้นและนักจิตวิทยาเป็น ผู้ดำเนินการส่งต่อและมีการติดตามการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

2. เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หมายถึง เด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง อายุ 6 ปีที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรม ในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้

ยีน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรมสติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

3. คุณวุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครู ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น คุณวุฒิการศึกษาพิเศษ คุณวุฒินักสหวิชาชีพ และคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ

3.1 คุณวุฒิการศึกษาพิเศษ หมายถึง ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษระดับปริญญาตรีขึ้นไป

3.2 คุณวุฒินักสหวิชาชีพ หมายถึง ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในสาขาวิชากายภาพบำบัด กิจกรรมบำบัด จิตวิทยาคลินิก และแพทย์แผนไทย

3.3 คุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปในสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรีศึกษา และสังคมศึกษา

4. สถานที่ปฏิบัติงาน หมายถึง สถานที่ปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางกรุงเทพมหานคร ให้บริการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่มารับการฟื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมตั้งแต่แรกเกิด หรือตั้งแต่เมื่อทราบว่ามีอาการบกพร่อง เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

4.1 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางดินแดง หมายถึง สถานที่ให้บริการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่ตั้งอยู่ 4645 ถนนดินแดง แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

4.2 หน่วยบริการ หมายถึง สถานที่ให้บริการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่นอกศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ประกอบไปด้วย หน่วยบริการมินบุรี หน่วยบริการธนบุรี หน่วยบริการบางกอกน้อย หน่วยบริการลาดกระบัง หน่วยบริการสวนหลวง หน่วยบริการลาดพร้าว หน่วยบริการรามอินทรา และหน่วยบริการบางคอแหลม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ครู และบุคลากรนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดแผนพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา รวมทั้งนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการบริหาร
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการบริหาร เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้นต่อไป
3. เป็นแนวทางให้ศูนย์การศึกษาพิเศษอื่น ๆ ได้นำไปพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษของตนให้สอดคล้องกับบุคลากรของศูนย์และการปฏิบัติงานของศูนย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
  - 1.1 ความหมายการบริหาร
  - 1.2 ความสำคัญของการบริหาร
2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.1 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.3 วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.4 กระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.5 บทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบหรือผู้เกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับประชากรศาสตร์
5. บริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

1. ความหมายของการบริหาร

เทอร์รี่ (Terry.1979:4 อ้างอิงใน สุวรรณภา เทพประสิทธิ์, 2555, หน้า 14) ได้อธิบายความหมายของการบริหารไว้ คือ กระบวนการของการวางแผน การจัดการการจูงใจและการควบคุมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การโดยใช้ทรัพยากรมนุษย์และอื่น ๆ ที่มีอยู่

ปีเตอร์ ดรักเกอร์ (อ้างอิงในวิโรจน์ สารรัตน์, 2555, หน้า 28-29) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหารคือการทำให้งานต่าง ๆ ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำ

บีช และเซอร์จิโอวานนี (Beach, 1971,p.54,Sergiovanni, 1980, p.260 อ้างอิงใน สมคิด บางโม, 2558, หน้า 72) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการของการทำงานกับผู้อื่น เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินเกี่ยวกับการคัดเลือกตัวบุคคล การให้การศึกษา การฝึกอบรม การกำหนดสิ่งต่าง ๆ การควบคุมอัตราค่าจ้างการ

เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การสร้างภาวะผู้นำ ตลอดจนการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในองค์การ

เฟสเตอร์ และเคทล (Fester and Kettl, 1991, อ้างอิงใน อนุจิรา ปันโย, 2565, หน้า 19) ได้ให้ความหมายการบริหารไว้ว่าหมายถึง การจัดการที่ทำให้เกิดความสำเร็จและเห็นว่าการบริหาร เป็นกระบวนการระดมความรู้ความสามารถที่ทำให้บุคลากรดำเนินการให้ไปสู่เป้าหมายได้ผลสำเร็จสูงสุด

ฮอย และมิสเกล (Hoyand Miskel, 2001 อ้างอิงใน กฤติเดช สิงห์ตุ้ย, 2565, หน้า 29) ได้ให้ความหมายการบริหารไว้ว่าหมายถึง กระบวนการที่มุ่งไปสู่จุดสุดท้ายที่กำหนดไว้ อาทิ การตัดสินใจ การสร้างแรงจูงใจภาวะผู้นำโดยการบริหารต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาและสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตด้วย

สรุปได้ว่า การบริหารจะครอบคลุมในเรื่องของเป้าหมาย บุคลากรและทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งการบริหารจัดเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งในทางสังคมศาสตร์ที่นำหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ทางมนุษยวิทยา สังคมวิทยา จิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์มาใช้ในการบริหาร ประกอบด้วยการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การมอบหมายงาน การรายงานและการงบประมาณ ซึ่งบุคคลในองค์กรจะต้องร่วมมือกันในการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน โดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำกับติดตามให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของการบริหาร

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการบริหารอย่างมาก เพราะสถานศึกษาเป็นระบบของระบบการศึกษาและระบบสังคม ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนซึ่งจะประกอบด้วยผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ว่าการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นงานที่ยากลำบาก เป็นงานที่สำคัญและท้าทายความสามารถของบุคคลผู้ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องรู้ต้องตระหนัก และมีความรู้ความสามารถอย่างดี บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาสรุปได้เป็นบทบาทหลัก 6 ประการคือ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2560)

1. เป็นผู้จัดการของโรงเรียน
2. เป็นผู้นำทางการสอน
3. เป็นผู้มีวินัยที่ผู้ใต้บังคับบัญชาและนักเรียนจะถือเอาเป็นแบบอย่างได้
4. เป็นผู้อำนวยการประโยชน์ให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันพึงประสงค์ในโรงเรียน

5. เป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

6. เป็นคนกลางไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งต่าง ๆ

วิโรจน์ สารรัตน์ (2542) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการบริหารควรรวมประกอบด้วย 4 ประการคือ

1. การวางแผน หมายถึงหน้าที่ทางการบริหารในการกำหนดจุดหมายและการตัดสินใจเลือก วิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายนั้น

2. การจัดองค์การ หมายถึงกำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน

3. การนำ หมายถึงความพยายามทำให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. การควบคุม หมายถึงการมุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์การได้ประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานหรือจุดหมายมุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวว่า การบริหารงานของผู้บริหารย่อมมีฐานของการบริหารคืออำนาจหน้าที่ (Authority) หมายถึงสิทธิในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้กับตำแหน่งใช้สำหรับตัดสินใจและปฏิบัติหน้าที่การงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ส่วนความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นความผูกพันที่ผู้บริหารยึดถือไว้ในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ Gulick and Urwick (1937) ได้กล่าวถึงหน้าที่ในการบริหารงานซึ่งได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการซึ่งเรียกย่อๆว่า “POSDCORB” กระบวนการบริหารนี้ได้สรุปไว้ในหนังสือ “Papers on the science of administration” ในปี ค.ศ. 1936 โดยมีหน้าที่บริหาร ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนแนวทางในการปฏิบัติงานตลอดจนวิธีการ ปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

2. การจัดหน่วยงาน (Organizing) หมายถึง การจัดโครงสร้างอำนาจหน้าที่การแบ่งส่วนงาน

3. การจัดสายงานการจัดตัวบุคคล (Staffing) หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากรอันได้แก่การจัดการอัตรากำลัง การสรรหา การรักษาสภาพการทำงาน การควบคุมการปฏิบัติงาน

4. การอำนวยการ (Direction) หมายถึง การดำเนินการในการตัดสินใจและการสั่งการในกิจการต่าง ๆ ให้ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผนทั้งในลักษณะต่างๆไปและในลักษณะเฉพาะ ตลอดจนการให้คำแนะนำและการควบคุมการปฏิบัติงาน

5. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การร่วมมือในการปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ให้ประสานสอดคล้องกันและกลมกลืนกัน

6. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ผู้บริหาร และสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าของกิจการในหน่วยงาน

7. งบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การควบคุมการใช้จ่ายให้รอบคอบและรัดกุม รวมถึงการจัดสรรงบประมาณการดำเนินงาน

สรุปได้ว่า การบริหารงานตามกระบวนการการบริหารนั้นประกอบไปด้วย การวางแผนการจัดหน่วยงาน การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การประเมินผล การงบประมาณ เพื่อให้งานที่กำหนดขึ้นให้มีความสอดคล้องต่อความต้องการในองค์กร

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน มีนักวิจัย และนักการศึกษาได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, หน้า 13) ได้ให้ความหมายว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษาอันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

กรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 4) ได้ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่ปรึกษา หรือบุคลากรภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน การดูแลช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2562, หน้า 183) ได้ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา การป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อให้

นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจนพร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

Hardwicke (Hardwicke, 2006 อ้างอิงใน เซาวลิต ยิ้มแย้ม, 2566, หน้า 60) ได้ให้ความหมายว่า ระบบการช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง เครื่องมือในการจัดการปัญหาด้านพฤติกรรมและสุขภาพของนักเรียนโดยมีการคัดเลือกและอบรมทีมงานที่เข้ามาดำเนินการให้ปฏิบัติงานอย่างมีหลักเกณฑ์แบบแผน และกระบวนการที่ถูกต้องแม่นยำ บรรลุเป้าหมายให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเรียนตามที่โรงเรียนต้องการจากความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนข้างต้น

สรุปได้ว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนมีคุณภาพ สามารถตรวจสอบได้โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมมือกัน เพื่อส่งเสริม ป้องกัน แก้ไข และพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้

2. แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันอันเกี่ยวข้องกับนักเรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนมีมากมาย ล้วนเป็นปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งสิ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, หน้า 2-4) กล่าวว่า ปัจจัยเสี่ยงหรือเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุหรือตัวกระตุ้นให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับนักเรียน ประกอบด้วย

1. ด้านตัวนักเรียน เช่น มีทักษะการดำรงชีวิตที่ไม่เหมาะสมขาดความสามารถในการควบคุมตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ขาดทักษะในการปฏิเสธเพื่อนมีความเชื่อมั่นในตนเองและความนับถือตนเอง มีเจตคติไม่เหมาะสมหรือโน้มเอียงที่จะชอบเสี่ยง/ทดลองใช้ยา ปฏิเสธค่านิยมหรือหลักศาสนาที่สังคมส่วนใหญ่ยึดถือมีพัฒนาการทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในวัยเด็ก

2. ด้านครอบครัว เช่น เกิดจากการขาดความเอาใจใส่ในนักเรียน ครอบครัวขาดความเป็นปึกแผ่น การเลี้ยงดูไม่เหมาะสมมีความคาดหวังในตัวเด็กเกินความเป็นจริง โดยไม่คำนึงถึงศักยภาพและวัยของเด็ก

3. ด้านโรงเรียน เช่น ความล้มเหลวในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และผู้ปกครองในชุมชน บริหารจัดการไม่ดีขาดการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างจริงจัง

4. ด้านกลุ่มเพื่อน เช่น การคบเพื่อนที่เกเร อันธพาล เสเพล การคบเพื่อนที่เจตคติโน้มเอียงในทางก้าวร้าว เบี่ยงเบนทางเพศได้รับแรงกดดันบีบคั้น ข่มขู่ ไม่ยอมรับจาก กลุ่มเพื่อน

5. ด้านชุมชนและสังคม เช่น การไร้ระเบียบแบบแผนในชุมชน ชุมชนอ่อนแอ ขาดสัมพันธ์ภาพที่ดี ต่างคนต่างอยู่ สิ่งเสพติดมอมเมาการใช้ความรุนแรง ละเลยไม่ให้ความสำคัญเอาใจใส่ดูแลส่งเสริมเด็กและเยาวชน มีท่าทีต่อเยาวชนโดยเฉพาะวัยรุ่นในลักษณะที่ปฏิเสธต่อต้านไม่ยอมรับในพฤติกรรมที่แสดงออก

ความเล็งต่าง ๆ ข้างต้นล้วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ มีผลกระทบซึ่งกันและกัน และเป็นเหตุปัจจัยสู่สภาวะวิกฤตได้หากไม่มีระบบการป้องกัน ส่งเสริม หรือจัดเงื่อนไขที่จะส่งผลที่ไม่พึงปรารถนาต่อตัวนักเรียน และสังคมโดยรวมมูลนิธิสาคคี-สฤยวงศ (2548, ออนไลน์) กล่าวว่ เป็นหน้ที่หลักโดยตรงของสถานศึกษาโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา มีแนวคิดหลักในการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือ นักเรียนจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีและศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่ แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งในเชิงการป้องกัน การแก้ปัญหา หรือการส่งเสริมสนับสนุน จึงจำเป็นต้องยึดประโยชน์สูงสุดอันพึงเกิดต่อนักเรียนเป็นสำคัญ

2. ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และร่วมพัฒนา ของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งบุคลากรของโรงเรียนทุกคน กรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, หน้า 3 - 7) กล่าวว่าเด็กและเยาวชนในปัจจุบันจำนวนไม่น้อย ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต จากการประมวลสถิติข้อมูลปัญหาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่าเด็กและเยาวชนที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอื่น ๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์เรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกม จนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม

2. นิยมประลองความเร็วโดยการแข่งรถมอเตอร์ไซด์และมีพฤติกรรมใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย

3. ให้ความรุนแรงในการตัดสินใจปัญหา ทะเลาะวิวาท จับกลุ่มรวมตัวกันสร้างความปั่นป่วนในชุมชนไปจนถึงการยกพวกตีกัน

4. มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เป็นพ่อแม่ตั้งแต่อายุน้อย มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันตนเอง ขาดความรับผิดชอบ

5. เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย เริ่มจากการใช้บุหรี่ เหล้า ยาบ้า ยาไอซ์ ยาเลิฟ และสารอันตรายที่แพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน

6. ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา ค่านิยมความเป็นไทย ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง ให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ นอกจากนี้เด็กและเยาวชนยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคม อย่างไรก็ตามสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นผลมาจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เช่น ปัจจัยเสี่ยงจากสภาวะครอบครัว ปัจจัยเสี่ยงจากโรงเรียน ปัจจัยเสี่ยงจากชุมชนและสังคม ปัจจัยเสี่ยงจากเพื่อน ปัจจัยเสี่ยงจากบุคลิกภาพหรือตัวนักเรียน เป็นต้น

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2562, หน้า 183) กล่าวว่า การพัฒนา นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและช่วยเหลือแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในทุกมิติ ซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคน จนนำไปสู่การเกิด ปัญหาและสภาวะวิกฤตทางสังคม ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงควรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาประยุกต์ใช้ และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, หน้า 3 – 7 กล่าวว่า ระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วม ของบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน อาทิคณะกรรมการ โรงเรียนขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงกำหนดนโยบายสำคัญให้โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนักเรียน

ทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้องคุ้มครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการ ที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน

จากแนวคิดระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนข้างต้น สรุปได้ว่าการประสาน ความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ในการสนับสนุน ส่งเสริมป้องกัน ช่วยเหลือ และ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อ ผู้คนในเชิงบวกและเชิงลบ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการแพร่ระบาดของ ยาเสพติด ปัญหา การแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ และปัญหาครอบครัวจากสภาพการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึง ความจำเป็นในทางการศึกษาที่จะต้องเร่งเข้าไปดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ให้หลุดออกจากระบบ การศึกษา เพราะนักเรียนทุกคนต้องการความรัก ความเข้าใจ การให้อภัย การให้โอกาส และ ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการ ที่แตกต่างกัน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยกระบวนการทำงาน มีเทคนิควิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามความสนใจและความถนัด พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม มุ่งเน้นให้นักเรียนรักและเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่นมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำเนินชีวิต ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็น คนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน

3. วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กล่าวว่า ระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ แต่ระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความ ร่วมมือร่วมใจจากครูและผู้เกี่ยวข้องซึ่งมีการทำงานเป็นทีม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและ ชื่นชมผลงาน เพื่อสร้างสรรค์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นรูปธรรมและจะก่อ ประโยชน์ต่อนักเรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. นักเรียน

1.1 ได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาอย่างเต็มที่ด้านสุขภาพกายสุขภาพจิต และ สภาพแวดล้อมทางสังคมของนักเรียน

1.2 ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขในด้าน การเรียนรู้และ ความสามารถพิเศษ

- 1.3 เข้าใจตนเอง และสามารถปรับตัว และใช้ชีวิตเข้าสู่สังคมได้อย่างมีความสุข
- 1.4 มีทักษะชีวิตและมีสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้ปกครอง
2. ครู
  - 2.1 ตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.2 มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน
  - 2.3 มีมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา
  - 2.4 มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู
3. ผู้บริหารโรงเรียน
  - 3.1 รู้ศักยภาพของครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้
  - 3.2 ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน หลักสูตรและคุณภาพการจัดการศึกษา
  - 3.3) มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม
4. ผู้ปกครอง ชุมชน
  - 4.1 ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน
  - 4.2 เข้าใจถึงวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน
  - 4.3 เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน
  - 4.4 มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน เป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง
5. โรงเรียน
  - 5.1 บรรลุผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา
  - 5.2 ได้รับการยอมรับ การสนับสนุนและความร่วมมือ จากชุมชนและบุคลากรองค์กรที่เกี่ยวข้อง
  - 5.3 สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และการดูแลเอาใจใส่
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
  - 6.1 ดำเนินนวัตกรรมด้านการปลูกฝังคุณภาพนักเรียน
  - 6.2 พัฒนาความเข้าใจในการทำงานและการดูแลนักเรียน และระบบสนับสนุนการติดตาม ประเมินผลและวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.3 มีระบบข้อมูลสารสนเทศ ที่ให้ข้อมูลระดับบุคคลและระดับโรงเรียน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการศึกษาอย่างถูกต้อง
7. ประชาชาติ
  - 7.1 มีการเชื่อมโยงข้อมูลของเยาวชนทุกระดับ

7.2 ลดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน และลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ

7.3 ประชาชนมีคุณภาพ และเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, หน้า 13) และสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2562, หน้า 183) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจนมีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนทุกคนในสถานศึกษาได้รับการเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือ แนะนำให้คำปรึกษา และป้องกันแก้ไขปัญหาย่อยอย่างเป็นระบบมีคุณภาพ จากครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชนและสังคม

4. กระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

จุงรีรัตน์ มีพันธ์ (2553) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นการจัดครูให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่มในสัดส่วน ครู : นักเรียน คือ 1 : 20 – 25 คนโดยมีทีมประสานกำหนดวิธีการและเครื่องมือรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีทีมอบรมวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและมอบหมายให้ครูไปดำเนินการรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล หากข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีครบถ้วนต่อการนำไปใช้ในการคัดกรองนักเรียนให้ดำเนินการสรุปรายงานผลไปตามลำดับขั้น หากข้อมูลไม่ครบถ้วนเพียงพอสำหรับการคัดกรองนักเรียนให้ทบทวนและปรับปรุงวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพิ่มเติม โดยกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 18) ได้กำหนดไว้ว่า ความหลากหลายของนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกัน ผ่านการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมในหลายลักษณะ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูอาจารย์มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554, หน้า 2) ได้กำหนดไว้ว่า นักเรียนแต่ละคนมีภูมิหลังชีวิตที่แตกต่างกัน และพฤติกรรมที่แตกต่างกันทำให้เกิดพฤติกรรมที่หลากหลายหลาย ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญมากในการช่วยให้ที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นมีความเข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น สามารถวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน และมีประโยชน์มากในการคัดกรองนักเรียนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียนซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

1. ข้อมูลพื้นฐานนักเรียนครูที่ปรึกษา ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1.1 ด้านความสามารถ แยกเป็น

1) ด้านการเรียนรู้ ครูที่ปรึกษาควรทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชา ผลการเรียนรู้เฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน พฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียน เป็นต้น

2) ด้านความสามารถอื่น ๆ ควรทราบบทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน ความสามารถพิเศษ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

1.2 ด้านสุขภาพร่างกาย แยกเป็น

1) ด้านร่างกาย โรคประจำตัว ส่วนสูง น้ำหนัก ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็น เป็นต้น

2) ด้านจิตใจ ด้านพฤติกรรม เช่น มีอารมณ์ซึมเศร้า วิตกกังวล พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น บุคลิกภาพเก็บตัว ซื่อาย ตลอดจนความประพฤติต่าง ๆ

1.3 ด้านครอบครัว แยกเป็น

1) ด้านเศรษฐกิจ เช่น รายได้ของบิดา มารดา ผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียน เป็นต้น

2) ด้านความคุ้มครองนักเรียน รายละเอียดที่ครูที่ปรึกษาต้องทราบ เช่น จำนวนพี่น้องบุคคลในครอบครัว สถานภาพของบิดา มารดา บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบ นักเรียนความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว การใช้สารเสพติด การติดสุรา การเล่นเกมพนัน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นการดำเนินงานโดยใช้ระเบียบสะสมที่ให้ข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพร่างกายและด้านครอบครัว โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายเพราะนักเรียนแต่ละคน มีความแตกต่าง มีพื้นฐาน

ไม่เหมือนกัน ทำให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบทั้งด้านบวก และด้านลบ การรับรู้ข้อมูลของนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นทำให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจมากขึ้น นำข้อมูลไปคัดกรองได้ถูกต้อง สามารถช่วยป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

4.2 การคัดกรองนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 17 - 22) ได้นำเสนอถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ไว้ดังนี้

1. ความสำคัญการคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อเป็นการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

1.2 กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขตามกรณี

1.3 กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหา ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือ และแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน

1.4 กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะแสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด การจัดกลุ่มของนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษา ในการหาวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว โดยเฉพาะการแก้ปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนเพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งครูที่ปรึกษาที่ไม่ได้คัดกรองนักเรียนจะขาดความชัดเจนในเป้าหมาย ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนเองอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มปกติ แม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวดีว่าขณะนี้ ตนมีพฤติกรรมอย่างไร ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้น ครูที่ปรึกษาต้องระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองรู้สึก ว่า ลูกหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มผิดปกติแตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่น และเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ

2. แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน ให้อยู่ในดุลพินิจของครูที่ปรึกษา โรงเรียนควรมีการจัดประชุม การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน เพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน ให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรอง

นักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่า ความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหากการคัดกรอง เป็นกิจกรรมในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาต้องทำอย่างรอบคอบ และควรกำหนดช่วงเวลาของข้อมูลการคัดกรอง หากข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรทบทวนข้อมูลการคัดกรองใหม่และควรใช้ข้อมูลจากหลายจุดเพื่อความเที่ยงในการคัดกรองนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้นให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาโดยการยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน คือ กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อผลการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ตามเกณฑ์การคัดกรอง โดยในการดำเนินการคัดกรองนักเรียน สถานศึกษามีการประชุมครูกำหนดเกณฑ์การคัดกรองเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงช่วยให้ครูที่ปรึกษาทราบพฤติกรรม และแนวโน้มของพฤติกรรมนักเรียนที่รับผิดชอบ ทำให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจในตัวนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ประสานงานกับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสามารถวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนและในแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

4.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2556, หน้า 42-43) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการส่งเสริม นักเรียน วิธีการและเครื่องมือในการส่งเสริมนักเรียน ดังนี้

1. ความสำคัญ ได้กล่าวถึงการส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง มีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

2. วิธีการและเครื่องมือ ได้กล่าวถึงวิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการ คือ

2.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เป็นกิจกรรมที่ดำเนินเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่มก็ได้ ซึ่งสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโฮมรูม อาจเป็นห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนที่มีบรรยากาศเสมือนบ้านที่มีครูที่ปรึกษา และนักเรียนเป็นตั้งสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน และมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ด้านต่าง ๆ เช่น การรู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ทักษะในการตัดสินใจ ทักษะในการปรับตัว

และการวางแผนชีวิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วยกัน ทำให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนมากขึ้นและเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดกับนักเรียนได้อีกทางหนึ่งโดยมีแนวดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้

2.1.1 กำหนดกิจกรรมโฮมรูมโดยยึดความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้

- (1) สำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม
- (2) พิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนหรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น ๆ
- (3) จัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ละครั้ง ควรมีการดำเนินงานเป็นหลักฐานทั้งก่อนการดำเนินการและหลังการดำเนินการ ซึ่งอาจเขียนในรูปแบบของการบันทึกการจัดกิจกรรมหรืออื่น ๆ รวมทั้งให้สรุปผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมทุกครั้ง ซึ่งการบันทึกอาจบันทึกในแผนการกิจกรรมหรือในแบบฟอร์มบันทึกแยกออกมาต่างหากก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และความสะดวกในการใช้

(4) ประเมินผลการจัดกิจกรรมและจัดทำรายงาน

2.2.2 โรงเรียนจัดทำแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือจัดทำคู่มือสำหรับแต่ละกิจกรรมซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนและครู

2.2.3 ผสมผสานหลากหลายวิธีตามความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียนในการปลูกฝังการจัดกิจกรรมโฮมรูม

2.2.4 วิธีอื่นการที่ความเหมาะสม ผู้ปกครองตระหนักถึงความรับผิดชอบตัวเองของตนเองและต้องการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกัน โดยมีแนวดำเนินการดังนี้

(1) การเตรียมการ ครูที่ปรึกษาควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนและกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน

(2) การสื่อสาร ครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนในที่ประชุม ควรใช้คำพูดที่แสดงถึงหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนความเข้าใจในตัวนักเรียน " แสดงถึงความห่วงใยของครูที่มีต่อเด็กทุกคนกิจกรรมที่ทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบ และต้องการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียน

(3) จัดกิจกรรมการประชุม เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าร่วมการประชุมการใช้กิจกรรมต่าง ๆ โดยเริ่มด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อนจึงจะมีกิจกรรมอื่น ๆ

(4) สรุปผลการประชุมผู้ปกครองในการประชุมแต่ละครั้งครูควรบันทึกผลและจัดทำเอกสารเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการผู้ปกครองต่อไป

4.4 การป้องกันและการแก้ปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 32 - 34) ได้กำหนดไว้ว่าการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องป้องกันและช่วยเหลือปัญหาของนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ซึ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป นอกจากนี้ทุกครั้ง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย การป้องกันและช่วยเหลือปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการ ดังนี้ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การให้คำปรึกษาเบื้องต้นเป็นการช่วยเหลือทั้งด้านความรู้สึกความคิดและการปฏิบัติของนักเรียนในทางที่ไม่ถูกต้องโดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้คำปรึกษาเบื้องต้นมีประสิทธิภาพ คือ ครูที่ปรึกษาควรมีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านจิตวิทยาวัยรุ่น ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความพร้อมในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการศึกษาโดยกระบวนการในการให้คำปรึกษาที่จะต้องสร้างสัมพันธภาพพิจารณาทำความเข้าใจปัญหา กำหนดวิธีการและดำเนินการแก้ไขปัญหาและยุติการปรึกษาการเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีมีคุณภาพนั้นครูที่ปรึกษาควรปฏิบัติดังนี้

1. รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปรึกษาหรือวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจรับการอบรมจากหน่วยงานภายนอกหรือโรงเรียนจัดอบรมให้
2. หมั่นฝึกฝนทักษะการปรึกษาและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ
3. ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการหรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2556, หน้า 44-53) กล่าวถึงความสำคัญวิธีการและเครื่องมือ และข้อพึงตระหนักในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหานักเรียน ไว้ดังนี้

1. ความสำคัญของการป้องกันช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่าในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/

มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีช่วยเหลือทั้งป้องกันและการแก้ปัญหา โดยไม่ปล่อยปะละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม ประเทศชาติต่อไป

2. วิธีการและเครื่องมือ (กรมสุขภาพจิต, 2556, หน้า 45-53) การป้องกันและแก้ไข ปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการแต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ มี 2 ประการ คือ

2.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน เป็นการช่วยเหลือผ่อนคลายปัญหาให้ ลดน้อยลงทั้งด้านความรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนของนักเรียนประสงค์

1) ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การปรึกษาเบื้องต้นมีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือ นักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีความรู้และทักษะพื้นฐานดังนี้

1.1) จิตวิทยาวัยรุ่น

1.2) ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทั้งร่างกายและจิตใจ

1.3) กระบวนการและทักษะการปรึกษาเบื้องต้นที่สำคัญ คือ การสร้าง สัมพันธภาพ การใช้คำถาม และการรับฟังทั้งเนื้อหาและความรู้สึก

1.4) แนวทางการแก้ไขปัญหาของนักเรียนในแต่ละลักษณะของปัญหา เช่น ด้านการเรียน สุขภาพ ครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การพนัน การหนีเรียน เป็นต้น

2) แนวทางดำเนินการ การให้คำปรึกษาครูที่ปรึกษาควรมีความพร้อมในการ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการปรึกษา โดยมีกระบวนการในการปรึกษา คือ การสร้างสัมพันธภาพพิจารณาทำความเข้าใจปัญหา กำหนดวิธีการและดำเนินการแก้ไขปัญหายุติการปรึกษาการเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีมีคุณภาพ นั้นครูที่ปรึกษาควรปฏิบัติดังนี้

2.1) รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการศึกษาหรือวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน ด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจจะรับการอบรมจากหน่วยงานภายนอกหรือโรงเรียนจัดอบรมให้

2.2) หมั่นฝึกฝนทักษะการปรึกษาและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

2.3) ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการหรือความรู้ที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษา การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.4) การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนในการ ป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน นอกจากจะให้คำปรึกษาเบื้องต้นแล้วการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครูทุกคน โดยมีแนวดำเนินการคือ ครูที่ปรึกษาสามารถคิด

พิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้หลายแนวทางและที่สำคัญมี 5 แนวทาง คือ

- (1) การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร
- (2) การใช้กิจกรรมในห้องเรียน
- (3) การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน
- (4) การใช้กิจกรรมซ่อมเสริม
- (5) การใช้กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

สำหรับการใช้กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครองนั้น ครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการด้วยตนเอง ส่วนการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมซ่อมเสริมจำเป็นต้องมีการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากครูอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนการพิจารณากิจกรรมครูที่ปรึกษาควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับลักษณะปัญหาบุคคลลักษณะของนักเรียนแต่ละคนสภาพของชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน

3. ข้อพึงตระหนักในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาของนักเรียน

3.1 การรักษาความลับ

(1) เรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไขไม่ควรนำไปเปิดเผย เว้นแต่เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ-สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะให้เกียรตินักเรียน

(2) บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ในที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้

(3) การรายงานการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้ โดยให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

3.2 การแก้ไขปัญหา

(1) การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสม เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดจากหลายสาเหตุเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

(2) ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคน ไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกัน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการให้คำแนะนำปรึกษาจึงไม่มีสูตรช่วยเหลือสำเร็จตายตัว เพียงแต่มีแนวทางกระบวนการหรือ

ทักษะการช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ ผึกฝน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละ ปัญหาในนักเรียนแต่ละคน

สรุปได้ว่า การป้องกันและช่วยเหลือปัญหานักเรียนเป็นการดูแลให้ความใส่ใจ อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลย นักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อผ่อนคลายปัญหา นักเรียนให้ลดน้อยลง การจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน นอกจากจะให้คำปรึกษาเบื้องต้นแล้ว การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่ง สำคัญ

4.5 การส่งต่อนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 38) ได้กำหนดว่า ในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการแก้ปัญหา อาจมี บางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการ ส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหานักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่าง ถูกทาง และรวดเร็ว การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่ให้การช่วยเหลือ ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น การส่งต่อภายในหากส่งไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการแก้ปัญหายากต่อการ ช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรม ซ้ำซ้อนหรือรุนแรง แต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลือก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก ต่อไป

2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนว หรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไป ยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก การช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนหรือการส่งต่อนักเรียนนั้น ในบางกรณีครูที่ปรึกษาดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือ การคัดกรองนักเรียนก็ได้โดยขึ้นอยู่กับกรณีปัญหานักเรียนแต่ละคน

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2354, หน้า 28) ได้เสนอแนะการส่งต่อ นักเรียนไปพบครูอื่น ๆ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปมีแนวทางการพิจารณาในการส่งต่อสำหรับ อาจารย์ที่ปรึกษา ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้น หรือแย่ลง แม้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาจะ ดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใด ๆ

2. นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของอาจารย์ที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอ ให้ทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใด ๆ เป็นต้น

3. ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะตัว เช่น เกี่ยวข้องกับความรูสึก ความซับซ้อนของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดและได้รับการบำบัดทางจิตวิทยา ควรพิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

สรุปได้ว่า การส่งต่อนักเรียนเป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา ประสานงานกับครูแนะแนว หรือครูฝ่ายปกครอง ในการส่งต่อสำหรับนักเรียนที่มีปัญหา ยากต่อการช่วยเหลือ และการส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักเรียน หรือผู้เชี่ยวชาญกับปัญหาของนักเรียนโดยตรง

บทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบหรือผู้เกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความสำเร็จด้านการเรียนและด้านการศึกษาของนักเรียนคือ ความสำเร็จที่แท้จริงของผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา แต่การจะสร้างความสำเร็จดังกล่าวได้จะต้องอาศัยพลังความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน รวมทั้งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถก้าวข้ามปัญหาและอุปสรรค มีนักวิจัยและนักการศึกษาได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบหรือผู้เกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, หน้า 28 – 30) ได้นำเสนอถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

1.1 คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมหน้า)

ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการตามตำแหน่งต่าง ๆ ได้แก่ รองผู้อำนวยการทุกฝ่าย หัวหน้าระดับ หัวหน้างาน หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และหัวหน้างานและเลขานุการ มีบทบาทหน้าที่ดังนี้ 1) ส่งเสริมสนับสนุน การขับเคลื่อนและบำรุงรักษา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) สร้างขวัญกำลังใจ และพัฒนาบุคลากร 3) เป็นผู้นำในการฝึกฝน บุคลากรภารกิจโดยรวมของสถานศึกษา 4) ประสานสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งให้ทีมประสาน ทีมทำ และเครือข่ายดำเนินงานจากทุกภาคส่วน และ 5) นิเทศ กำกับ (ติดตามบูรณาการภารกิจโดยรวมและประเมินผล)

1.2 คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน)

รองผู้อำนวยการที่ผู้บริหารมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการตามตำแหน่งและหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ หัวหน้างานทุกระดับ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หัวหน้างานอนามัย ครูพยาบาล และหัวหน้างานดังนี้ 1) ปฏิบัติงานในฐานะบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) จัดทำเครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการพัฒนาดำเนินงาน และรับผิดชอบในการชี้แจง สร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้ปฏิบัติงาน 4) จัดการประชุมคณะกรรมการทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อแสวงหาช่วยเหลือนักเรียน และ 5) สรุปรายงานการดำเนินงานและดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 คณะกรรมการดำเนินการ (ทีมทำ)

รองหัวหน้า ระดับชั้นเป็นประธาน ระดับครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน และครู ดังนี้ 1) ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและดำเนินการประชุมชี้แจง 2) บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานประเมินผลและจัดทำรายงานตามระดับชั้น 3) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครูที่ปรึกษา และนักเรียน เพื่อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) ประชุมคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และ 5) ดำเนินการดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนและกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, หน้า 30 – 34) ได้นำเสนอถึงบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) ไว้ดังนี้

1. หัวหน้าระดับ/รองหัวหน้าระดับ มีบทบาทหน้าที่ดังนี้ 1) ติดตาม กำกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา 2) ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) จัดประชุมครูในระดับเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) จัดประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหากรณี (Case Conference) และ 5) บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและจัดทำรายงานส่งผู้บริหาร

2. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น มีบทบาทหน้าที่ดังนี้ 1) ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางที่กำหนด การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำข้อมูลให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน การคัดกรองนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจำแนกจัดกลุ่มผู้เรียน กลุ่มมีปัญหาต้องการการช่วยเหลือโดยเร่งด่วน ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน โดยจัดกิจกรรม โครงการ โครงการ ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเองรักและเห็นคุณค่าในตนเองมีทักษะในการดำรงชีวิต การป้องกันและแก้ไขปัญหาคูดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษาทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม และการส่งต่อ ให้ส่งต่อไปยังครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง หรือผู้มีทักษะความสามารถตรงกับลักษณะปัญหา 2) พัฒนาตนเองสร้างองค์ความรู้ทาง

จิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา3) ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี และ
4) บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินผลรายงานส่งหัวหน้าระดับ

3. ครูแนะแนว มีบทบาทหน้าที่ดังนี้ 1) นิเทศ (Supervising) สนับสนุนและเป็นแกนหลักแก่ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกคนในการให้ความรู้ เทคนิค วิธีการ และกระบวนการตามหลักจิตวิทยาและการแนะแนวเพื่อใช้ในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในประเด็นสำคัญต่อไปนี้ 1) เทคนิค วิธีการ และเครื่องมือ เพื่อการรู้จักและเข้าใจผู้เรียน รวมทั้งการคัดกรองจากกลุ่มผู้เรียน การให้คำปรึกษา เช่น การใช้ระเบียบสนทนา แบบทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ 2) เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และกิจกรรมสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มคัดกรอง 3) ให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับธรรมชาติและลักษณะของผู้เรียนกลุ่มพิเศษประเภทต่าง ๆ และเสนอแนะแนวทางการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมและการพัฒนาผู้เรียน 4) ให้คำปรึกษา (Counseling) แก่ผู้เรียน ในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ไขหรือยากต่อการช่วยเหลือ 5) ประสาน (Coordinating) กับผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษาเป็นระบบเครือข่ายในการดำเนินงานแนะแนว และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 6) จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในคาบแนะแนว 7) ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี 8) ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหายากต่อการช่วยเหลือของครูแนะแนว ให้ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกและติดตามผลการช่วยเหลือนั้น และ 9) บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินผล รายงานส่งผู้บริหารหรือหัวหน้าระดับ

4. ครูผู้สอนประจำวิชาและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อรู้จักและเข้าใจผู้เรียนอย่างแท้จริง 2) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนแก่ครูที่ปรึกษา และให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ให้ข้อมูลการรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและบริการต่าง ๆ 4) ให้คำปรึกษาเบื้องต้นในรายวิชาที่สอน ในด้านการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ ทักษะการดำรงชีวิต และบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ 5) พัฒนาตนเองด้านองค์ความรู้ทางจิตวิทยา และการแนะแนว 6) ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 7) บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน สรุปผล และรายงานส่งหัวหน้าระดับ

5. ผู้แทนนักเรียน มีบทบาทหน้าที่ดังนี้ 1) เรียนรู้ ทำความเข้าใจกรอบแนวคิดของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ประสานงานในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของเพื่อนนักเรียน 3) มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน/โครงการ/

กิจกรรม และ4) เป็นแกนนำในการดูแลช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนให้ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ และทักษะการดำรงชีวิตอย่างเต็มศักยภาพ

3. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547, หน้า 13 – 25) ได้กล่าวว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่มีกระบวนการทำงานชัดเจน ดังนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานกลางที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติ คือ สถานศึกษาสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงมีหน้าที่ ดังนี้ 1) กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่รับผิดชอบในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเครือข่ายการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียน 3) ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเกิดการพัฒนาความรู้สู่การปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) สนับสนุนช่วยเหลือให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและ 5) ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีระบบติดตามประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

3.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน รวมทั้งการประสานติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน จึงมีหน้าที่ ดังนี้ 1) นำนโยบายการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา 2) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาความรู้และความสามารถด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) สนับสนุนช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ 4) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 5) ติดตามประเมินผลและรายงานกระบวนการดูแลช่วยเหลือ

3.3 สถานศึกษา

สถานศึกษา เป็นสถาบันที่ประกอบไปด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรอื่น ๆ

3.4 ผู้บริหารสถานศึกษา

ในฐานะที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ จึงควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ 2) ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครององค์กรต่าง ๆ สาธารณสุข โรงเรียน สถานีตำรวจ ฯลฯ และ 3) ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน

3.5 ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา

ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียน 3) การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนา 4) การจัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ 5) การส่งต่อ และ 6) การรายงานผล

3.6 ครูประจำวิชา

ครูทุกคนที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการพัฒนาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย จึงควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) ดูแลนักเรียนและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน 2) ศึกษาสังเกตดูแล รวบรวมข้อมูล 3) ประสานงานกับครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเพื่อส่งเสริมป้องกัน แก้ไขพฤติกรรมนักเรียน และ 4) จัดกิจกรรม ส่งเสริม ป้องกัน แก้ไข เพื่อพัฒนา นักเรียน

3.7 นักเรียน

เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในระบบการดูแลช่วยเหลือทั้งเป็นผู้รับการช่วยเหลือและให้การช่วยเหลือแก่สถานศึกษาเพื่อดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) มีบทบาทหน้าที่ของนักเรียนและสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการนักเรียน 3) ให้ความร่วมมือในการสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา 4) ปฏิบัติตนเป็น

แบบอย่างที่ดี 5) สร้างเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง 6) เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา และ 7) ประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับบ้าน

3.8 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์คณะบุคคลที่ประกอบด้วยตัวแทนหน่วยงาน ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาการศึกษา จึงควรมีบทบาทหน้าที่ดังนี้ 1) ให้การสนับสนุนด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริม พัฒนา แก้ไขปัญหาให้นักเรียน 4) ติดต่อขอความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ในการส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหา และ 5) อำนวยความสะดวกในการประสานงานเมื่อสถานศึกษาต้องการความช่วยเหลือ

3.9 ผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองและชุมชน เป็นบุคคลและกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนในพื้นที่มากที่สุดที่จะให้การเอาใจใส่ดูแลนักเรียนได้อย่างดี จึงมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) จัดสภาพแวดล้อม ประสพการณ์ ให้นักเรียนได้สัมผัสกับตัวอย่างที่ดี 2) สนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจ และศักยภาพของตนเอง 3) ใช้หลักจิตวิทยาในการเลี้ยงดูบุตรหลาน 4) เข้าร่วมประชุมวางแผนหาแนวทางการดำเนินงาน 5) ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และ 6) ให้คำปรึกษา คำแนะนำที่ดีแก่นักเรียน

3.10 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและบรรลุผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคม และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาควรประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน

สรุปว่า บทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบหรือผู้เกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น ผู้รับผิดชอบแต่ละคนนั้นย่อมมีบทบาทและหน้าที่ของตนเองแตกต่างกันไป ตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน และปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้

การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการดำเนินงาน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสถานศึกษา และระดับปฏิบัติการของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2558, หน้า 12) ดังนี้

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับสถานศึกษา เป็นการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพทิศทางการดำเนินงาน 2) การวางแผนการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) การดำเนินงานตามแผนที่กำหนด 4) การนิเทศ กำกับ ติดตาม 5) การประเมินเพื่อทบทวน (ประเมินภายใน) และ 6) สรุปรายงาน/ประชาสัมพันธ์ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 14 – 15)

1.1 ศึกษาสภาพและทิศทางการดำเนินงาน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1.1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1.2 ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา และศักยภาพของสถานศึกษาในการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1.3 ศึกษาวิเคราะห์บริบทของชุมชน

1.2 การวางแผนการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1.2.1 การจัดสร้างทีมงานและสร้างความตระหนักเจตคติที่ดีในการทำงานใน ทีมงาน

1.2.2 การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2.3 กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2.4 การจัดทำแผนงาน/ปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษาให้ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

1.2.5 การจัดทำสื่อ/นวัตกรรม สนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 การดำเนินงานตามแผนที่กำหนด มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1.3.1 พัฒนาบุคลากรให้มีเจตคติ ความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3.2 สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุม ทั้งด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียนด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อทั้งภายในภายนอก ตลอดจนให้สามารถปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างราบรื่น และมีคุณภาพ

1.3.3 ผลิตหรือจัดหาสื่อ/นวัตกรรม ให้การสนับสนุนกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.4 นิเทศ กำกับ ติดตาม มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1.4.1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และประสานความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 นำเสนอข้อมูล ความรู้ หรือเทคนิควิธี ที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.4.3 ติดตามผลการดำเนินงานของครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.5 ประเมินเพื่อทบทวน (ประเมินภายใน) มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1.5.1 จัดประเมินผลการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูแต่ละระดับชั้น ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

1.5.2 เน้นการประเมินเพื่อพัฒนา มิใช่การจับผิดตัวบุคคล

1.5.3 ประเมินด้วยบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร

1.5.4 นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงส่วนที่เป็นจุดอ่อน และพัฒนาในส่วนที่เป็นที่ยอมรับให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นเพื่อให้ความเข้มแข็งตลอดไป

1.6 สรุปรายงาน/ประชาสัมพันธ์ การจัดทำหลักฐานสรุปรายงาน/ประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย จุดประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคข้อเสนอแนะ/แนวการพัฒนา การรายงาน ตลอดจนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 39 – 40)

2. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับปฏิบัติการของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับปฏิบัติการของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 12) มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การจัดนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ที่จะช่วยให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา มีความเข้าใจนักเรียนดีขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการพัฒนา การป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึก หรือการคาดเดา โดยเฉพาะ ในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือ

2.2 การคัดกรองนักเรียน คือ การวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่สถานศึกษากำหนด การคัดกรองจะจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาซึ่งมี ลักษณะดังนี้

2.2.1 กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์ การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2.2.2 กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา หมายถึง นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไข ปัญหาตามแต่กรณี ประกอบด้วย ปัญหาด้านความสามารถ ปัญหาด้านสุขภาพ และปัญหา ครอบครัว

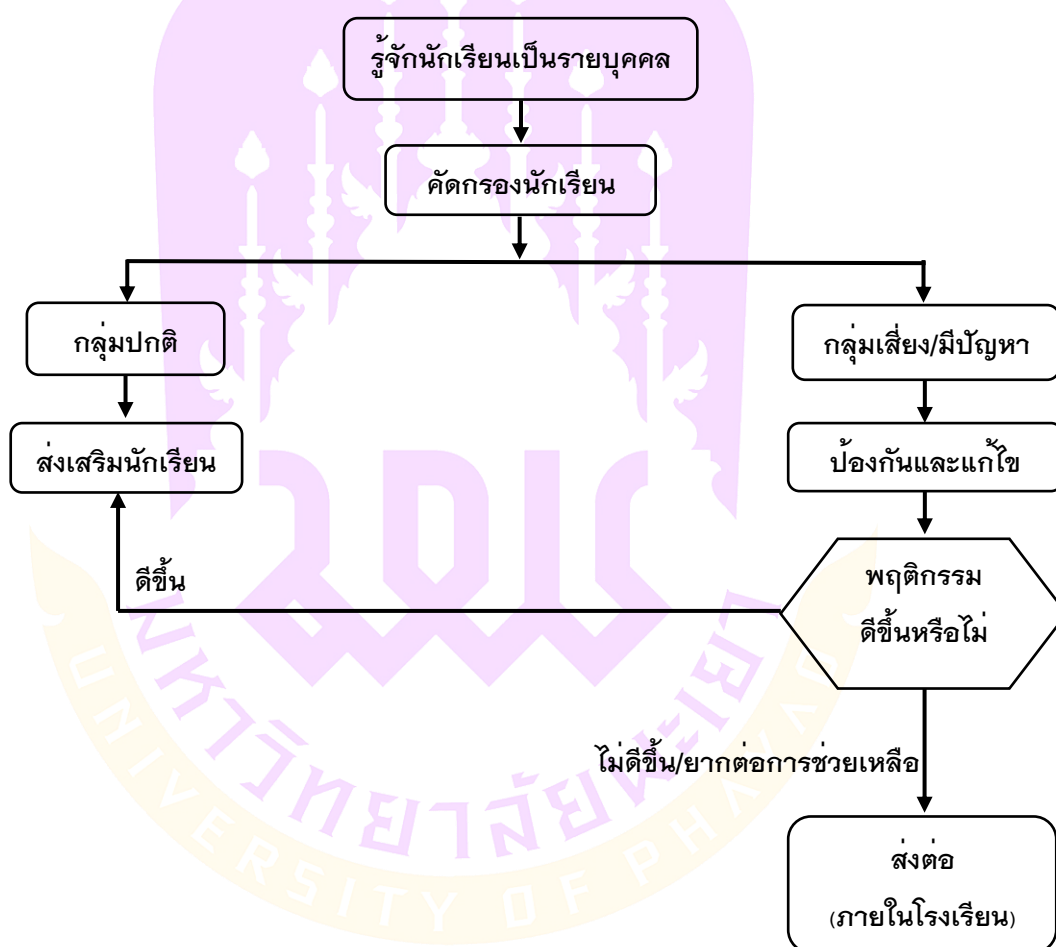
2.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน คือ การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาให้มีคุณภาพ มากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติ กลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหากลับมาเป็น นักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง การส่งเสริมและพัฒนา ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมไฮมูม การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และโครงการพิเศษอื่น ๆ

2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ การไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียน จนกลายเป็นปัญหาของสังคม สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จะต้องเอาใจใส่ดูแลอย่าง ใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา การป้องกันและการแก้ไข ปัญหาให้กับนักเรียนมีหลายเทคนิควิธี เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมเพื่อการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา การติดตามดูแลช่วยเหลือ

2.5 การส่งต่อ หมายถึง กระบวนการดำเนินการกับนักเรียนที่มีปัญหา ซึ่งยาก ต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ต้องส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านต่อไป 1) การส่งต่อภายใน คือ การที่ครูที่ปรึกษาส่งนักเรียนที่มีปัญหาและยากต่อ

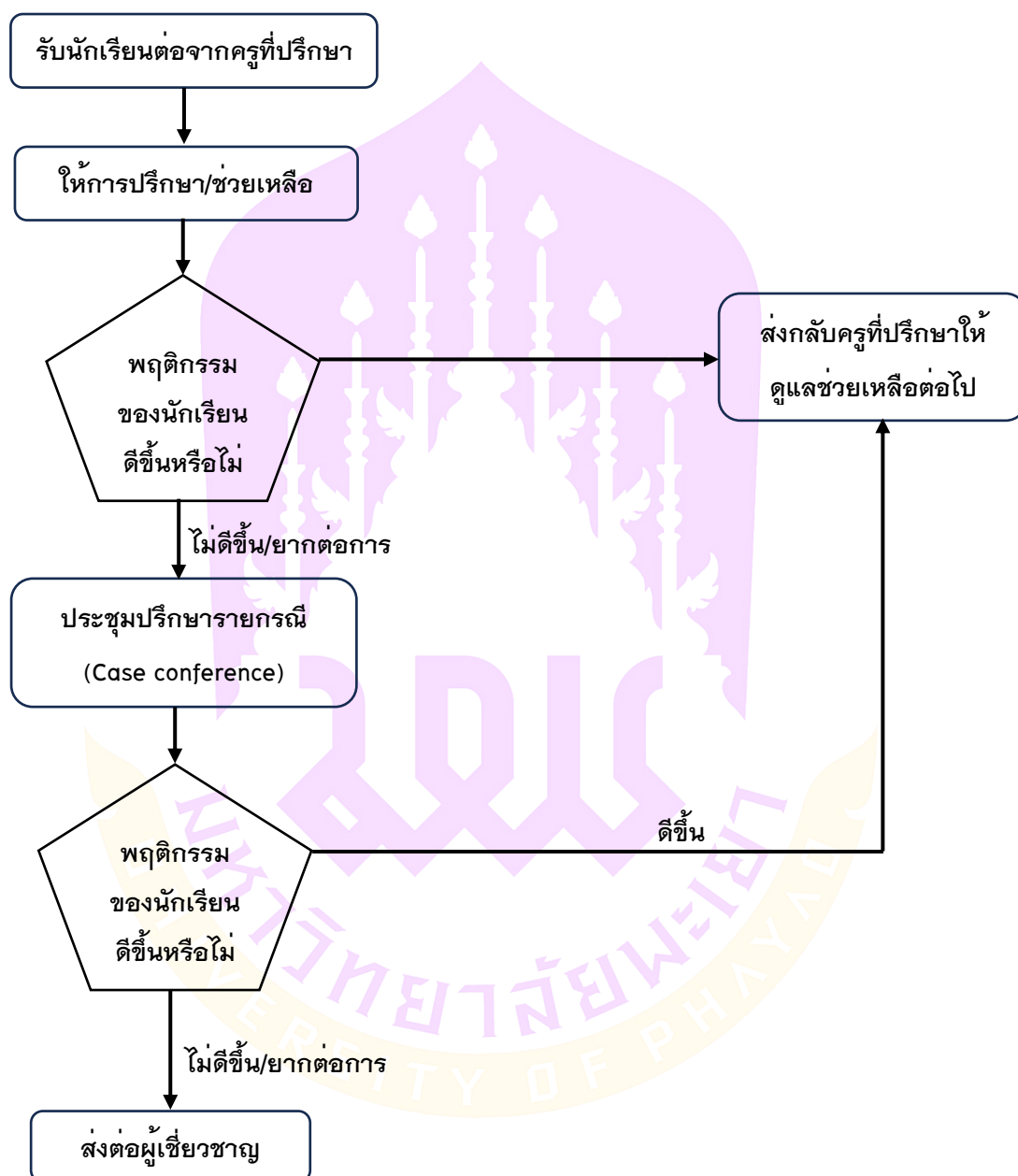
การช่วยเหลือต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา และ 2) การส่งต่อภายนอก คือ ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งนักเรียนที่มีปัญหาและยากต่อการช่วยเหลือต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ แสดงดังภาพ 2

ภาพ 2 กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา
ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2558, หน้า 6)

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการ ในภาพ 2 อาจมีบางกรณีที่ปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียน มีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น จึงใช้กระบวนการส่งต่อภายในและภายนอกโรงเรียน แสดงดังภาพ 3

ภาพ 3 กระบวนการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนของครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง
ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2558, หน้า 28)

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับประชากรศาสตร์

กรรณิการ์ เหมือนประเสริฐ (2548) ได้กล่าวว่า ในหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ จะประกอบไปด้วยบุคลากรในระดับต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก บุคคลแต่ละคนจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกแตกต่างกันนี้ มีสาเหตุมาจากปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในองค์กร ลักษณะพฤติกรรมในการทำงานของบุคคล จะเป็นดังนี้

1. อายุกับการทำงาน (Age and Job Performance) เป็นที่ยอมรับกันว่าผลงานของบุคคลจะลดน้อยลงในขณะที่อายุเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามบุคคลที่มีอายุมากจะถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานสูง และสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานที่จะก่อให้เกิดผลผลิตสูงได้ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า คนที่อายุมากจะไม่ลาออกจากงานหรือย้ายงานแต่จะทำงานที่เดิม ทั้งนี้เพราะโอกาสในการเปลี่ยนงานมีน้อย ประกอบกับช่วงเวลาในการทำงานนานจะมีผลทำให้ได้รับค่าตอบแทนมากขึ้น ตลอดจนสวัสดิการต่าง ๆ ก็จะได้เพิ่มขึ้นด้วย รวมทั้งพนักงานที่มีอายุมากขึ้นจะปฏิบัติหน้าที่การงานอย่างสม่ำเสมอ ขาดงานน้อยกว่าพนักงานที่มีอายุน้อย

2. เพศกับการทำงาน (Gender and Job Performance) จากการศึกษาโดยทั่วไป เรื่องความสามารถเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในการทำงาน แรงจูงใจ การปรับตัวทางสังคม ความสามารถในการเรียนรู้ ระหว่างเพศชายและเพศหญิงไม่มีความแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามในการศึกษาของนักจิตวิทยาพบว่า เพศหญิงจะมีลักษณะคล้ายคลึงตามมากกว่าเพศชาย และเพศชายจะมีความคิดเชิงรุกความคิดก้าวไกล และมีความคาดหวังในความสำเร็จมากกว่าเพศหญิง แต่จะไม่มี ความแตกต่างในเรื่องผลงาน และในเรื่องความพึงพอใจในงาน

3. สถานภาพการสมรสกับการทำงาน (Marital Status and Job Performance) พบว่าพนักงานที่สมรสแล้วจะขาดงาน และมีอัตราการลาออกจากงานน้อยกว่าผู้ที่โสด นอกจากนี้ยังมีความพึงพอใจในงานสูงกว่าผู้ที่โสด ตลอดจนมีความรับผิดชอบ เห็นคุณค่าของงาน และมีความสม่ำเสมอในการทำงานด้วย

4. ความอาวุโสในการทำงานกับการทำงาน (Tenure and Job Performance) ผู้อาวุโสในการทำงานจะมีผลงานสูงกว่าบรรดาพนักงานใหม่ และมีความพึงพอใจในงานสูงกว่าคนที่มียุทธศาสตร์ต่างกันจะมีลักษณะทางจิตวิทยาต่างกัน (ปรมะ สตะเวทิน, 2533 หน้า 112) โดยวิเคราะห์จากปัจจัย ดังนี้

4.1 เพศ ความแตกต่างทางเพศ ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมของการติดต่อสื่อสารต่างกัน คือเพศหญิงมีแนวโน้มมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายไม่ได้มีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่มีความต้องการ

ที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นจากการรับและส่งข่าวสารนั้นด้วย (Will, 1980 หน้า 87) นอกจากนี้เพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรม และสังคม กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน

4.2 อายุ เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดและพฤติกรรมคนที่อายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยมยึดถืออุดมการณ์และมองโลกในแง่ดีมากกว่าคนที่อายุมาก ในขณะที่คนที่อายุมากมักจะมีความคิดที่อนุรักษนิยม ยึดถือการปฏิบัติ รั้งมัดระวังมองโลกในแง่ร้ายกว่าคนที่อายุน้อย เนื่องมาจากผ่านประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกัน ลักษณะการใช้สื่อมวลชนก็ต่างกัน คนที่มีอายุมากมักจะใช้สื่อเพื่อแสวงหาข่าวสารหนักๆ มากกว่าความบันเทิง

4.3 การศึกษา เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิด ค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมแตกต่างกัน คนที่มีการศึกษาสูงจะได้เปรียบอย่างมากในการเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะเป็นผู้มีความกว้างขวางและเข้าใจสารได้ดี แต่จะเป็นคนที่ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ ถ้าไม่มีหลักฐานหรือเหตุผลเพียงพอ

4.4 สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ หมายถึง อาชีพ รายได้ และสถานภาพทางสังคม ของบุคคลมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสาร เพราะแต่ละคนมีวัฒนธรรมประสบการณ์ ทัศนคติ ค่านิยมและเป้าหมายที่ต่างกันทฤษฎีความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล (Individual Differences Theory) ของเดออร์เฟอร์ (De Fleur, 1996) ได้เสนอหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่าง ระหว่าง ปัจเจกบุคคล ดังนี้

- 1) มนุษย์เรามีความแตกต่างอย่างมากในองค์ประกอบทางจิตวิทยาบุคคล
- 2) ความแตกต่างนี้ บางส่วนมาจากลักษณะแตกต่างทางชีวภาคหรือทางร่างกายของแต่ละบุคคล แต่ส่วนใหญ่แล้วจะมาจากความแตกต่างกันที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้
- 3) มนุษย์ซึ่งถูกชูปเลี้ยงภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ จะเปิดรับความคิดเห็นแตกต่างกันไปอย่างกว้างขวาง
- 4) จากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อถือที่รวมเป็นลักษณะทางจิตวิทยาส่วนบุคคลที่แตกต่างกันไป

จากการศึกษาสรุปได้ว่า แนวความคิดด้านประชากรศาสตร์ หมายถึง ปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อความคิดเห็นของครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร เช่น เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิ

การศึกษา สถานที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น เนื่องจากปัจจัยที่แตกต่างกันถือเป็นพื้นฐานความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

บริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

1. ข้อมูลทั่วไปของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 และนโยบายการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของรัฐบาลร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ มีความต้องการจะปรับปรุงการจัดระบบการศึกษาสำหรับคนพิการในประเทศไทยให้เกิดความเสมอภาคทั้งเชิงโอกาสและเชิงคุณภาพ จึงได้มีการประกาศก่อตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษขึ้น เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2539 เพื่อให้เป็นศูนย์ปฏิบัติการฟื้นฟูสมรรถภาพให้แก่ผู้พิการ โดยใช้กระบวนการทางการศึกษาโดยมีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษขึ้นพร้อมกันจำนวน 13 แห่งทั่วประเทศ ณ จังหวัดที่เป็นที่ตั้งของเขตการศึกษา 12 แห่ง และอีก 1 แห่งจัดตั้งขึ้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้ชื่อว่า “ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง”

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เริ่มเปิดดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 โดยมีสำนักงานชั่วคราว ณ อาคาร 5 ของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์เป็นที่ทำการ และได้ย้ายที่ทำการมายังอาคารสำนักงานแห่งใหม่ในเดือนมกราคม 2545

ที่ตั้ง 4645 ถนนดินแดง แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400

วิสัยทัศน์

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง เป็นองค์กรนำด้านการศึกษาพิเศษ บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีคุณภาพ เครือข่ายเข้มแข็ง จัดการศึกษาอย่างมีมาตรฐานสู่ความเป็นสากล

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และมีระบบการเชื่อมต่อน้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล โดยส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้อง
2. พัฒนาศักยภาพครู บุคลากร ครอบครั้ว ภาคีเครือข่าย และผู้เกี่ยวข้อง
3. วิจัย พัฒนาหลักสูตร นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และบริการทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยี

4. พัฒนาการให้มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์

1. ส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และการจัดระบบ การเชื่อมต่ออย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล
2. ส่งเสริมการทำงานแบบสหวิชาชีพ โดยการพัฒนาคู บุคลากร ผู้ปกครอง ครอบครัว และผู้เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ให้เป็นแหล่งเรียนรู้
4. ส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในการวิจัย พัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้สอดคล้องกับสังคมไทย
5. ส่งเสริมการใช้หลักธรรมาภิบาล และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ

เอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ผู้นำทางวิชาการและศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการศึกษาพิเศษ

อัตลักษณ์ของสถานศึกษา

สะอาด สดใส ไหว้วาง

2. บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ตามที่กฎหมายกำหนด

1. จัดและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อมของคนพิการเพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนอนุบาลโรงเรียนเรียนร่วมโรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
2. พัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
3. จัดระบบและส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ
4. จัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ
5. ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษา

6. เป็นศูนย์ข้อมูลรวมทั้งจัดระบบสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด
7. จัดระบบสนับสนุนการเรียนรู้รวม ประสานงานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด
8. ภาระหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร เป็นงานที่มีคนเคยทำงานก่อนและนำมา อ้างอิงกับการศึกษา โดยเป็นงานประเภทเดียวกันกับงานที่ทำ

พิมพ์พร เปรมศิริ (2560) ได้ทำการศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยจำแนกตามตำแหน่งในการปฏิบัติงานของครูและขนาดของโรงเรียน โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางการสุ่มของเครจซี่ และ มอร์ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 คน โดยการสุ่มแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นและมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการป้องกันปัญหา และด้านการคัดกรองนักเรียน การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจำแนกตามตำแหน่งในการปฏิบัติงานของครูและขนาดของโรงเรียนพบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

บุญยิ่ง พรหมจารีย์ (2560) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปรึกษา 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปรึกษา จำนวน 287 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตาม เพศ ผลการเปรียบเทียบ ผู้ที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมทุกด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 สำหรับอายุระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ผู้ที่มีอายุต่างกัน โดยภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ที่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 2 ด้านคือ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน นอกนั้นมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

เรขา ศรีวิรัช (2554, หน้า 164-165) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารงานของสถานศึกษา เอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้าที่มีองค์ประกอบอยู่ คือ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การตอบสนองความต้องการของชุมชน และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน นโยบายของรัฐบาล นโยบายของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้บริหารและครู จรรยาบรรณ วิชาชีพของครู จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารและงบประมาณ สำหรับปัจจัยด้านกระบวนการ ประกอบด้วยการบริหารจัดการหลักสูตร การเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลด้านผลผลิต คือ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน และจากการประเมินรูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ในจังหวัดนนทบุรีรูปแบบนี้มีประโยชน์ มีความสอดคล้องและความเป็นไปได้

โชคชัย แสงสว่าง (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศึกษาปัญหาและ ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากยกเว้นด้านการปรับปรุง พัฒนา สรุปผลรายงาน และประชาสัมพันธ์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนดังกล่าวโดยภาพรวม ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ด้านการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ด้านการวางแผน ระบบและแผนการบริหารงาน และด้านการปรับปรุงพัฒนา สรุปรายงานและประชาสัมพันธ์ ความคิดเห็นของผู้บริหารสูงกว่าครูทุกด้าน ส่วนด้านอื่น ๆ มีความเห็นไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเหมือนกัน ปัญหาสำคัญได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติการ กำหนดมาตรฐานงานไม่ครอบคลุมและสูงเกินไป ขาดการวางระบบงาน ขาดการ ติดตามและ นิเทศ สำหรับข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปัญหาการบริหารงาน แก้ไขการพัฒนาบุคลากร การมีส่วนร่วมในการวางมาตรฐาน การวางระบบ และการนิเทศติดตาม

ธีระยุทธ กิตตินภวัฒน์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านน้ำฉา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน บ้านน้ำฉา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 มีการดำเนินการในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

รองรัตน์ ทองมาลา (2558) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี พบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ด้านการส่งต่อ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการรู้จัก

นักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ขนาดของสถานศึกษา และสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ไม่แตกต่างกัน

เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง และรัตนา กาญจนพันธุ์ (2564) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า 1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร 2. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ศกุนตลา วิไลขำ (2554) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชนต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า 1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชนต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) ด้านการส่งเสริมนักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน 2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชนต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามอาชีพ และจำแนกตามภาระทางครอบครัว ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนบุตร และความเอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียนอยู่ที่บ้าน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ชลิตา จันทฤกษ์ (2556) ได้ศึกษาการติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

พบว่า ติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมมีการติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน

เต็ม ปุราถาเน (2557) ได้ศึกษา การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี พบว่า 1. การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. การเปรียบเทียบข้อมูลการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และสถานที่ปฏิบัติงาน พบว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศรินธร มีเพียร (2559) ได้ศึกษา การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนศรีราษฎร์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร พบว่า การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีราษฎร์ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา คุณวุฒิการศึกษา และระดับชั้นที่สอน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ประมวล ขอเสนอแนะ พบว่า โรงเรียนควรทำความเข้าใจกับผู้ปกครองในเรื่องวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเขามามีส่วนร่วมในการวางแผนและคิดกระบวนการทำงานร่วมกัน

ศิริรัตน์ เกตุประทุม (2560) ได้ศึกษา การดำเนินงานและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน พบว่า 1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามระดับชั้นที่ปรึกษา และประสบการณ์การทำงานของครูที่ปรึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ยกเว้น ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

พัชรียา ทองบัณฑิต (2558) ได้ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ในด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมาก

จงจิตร สิงห์ทอง (2558) ได้ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า มีดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก

สุนิสา มาสุข (2560) ได้ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการส่งต่อการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ตามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศ

กู๊ดแมน (Goodman, 2003 อ้างอิงใน ดิวิวา ชุนชานาญ, 2564, หน้า 75) ได้ศึกษาการใช้แบบคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีความผิดปกติทางจิตใจเยาวชนในชุมชนที่รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ปกครอง ครู เพื่อนเยาวชน พบว่า ทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าเป็นความผิดปกติทางจิตใจเกิดขึ้นเฉพาะบุคคล และเป็นความแปรปรวนทางอารมณ์ของบุคคล โดยมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมอยู่ไม่สุข ไม่อยู่นิ่ง พวกซึมเศร้า และพวกที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ ความกลัวสิ่งของหรือสัตว์เฉพาะบุคคลถูกทอดทิ้งในวัยเด็ก และพฤติกรรมการกินไม่เหมาะสม ทำให้มีการคัดกรองเยาวชนที่มี

ความผิดปกติทางจิตใจ มีความแม่นยำและแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมมากกว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู และเพื่อนเยาวชน

Koss (Koss, 2005 อ้างอิงใน แพรพลอย พัฒนะแสง, 2564) ได้ศึกษาความสมบูรณ์ในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน พบว่า การวิจัยครั้งนี้ทำการสำรวจว่าในการดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการเน้นองค์ประกอบด้านแก้ไขปัญหาไว้ในระดับใด ผู้วิจัยจึงทำการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและองค์ประกอบในการดำเนินงานของคณะทำงาน ในภาพรวมขององค์ประกอบทั้ง 8 ด้าน แสดงว่ากระบวนการทำงานของ คณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสมบูรณ์ในระดับปานกลาง ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนพบว่าการดำเนินงานของคณะทำงานมีผลกระทบในด้านบวก

Walton (Walton, 2006 อ้างอิงใน นายพรศักดิ์ ผกากรอง, 2562) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาระดับผลคะแนนในแบบทดสอบตามมาตรฐานของรัฐของโรงเรียนประจำอำเภอ พบว่าการทดสอบประสิทธิภาพของการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อติดตามผลความก้าวหน้า ทางด้านวิชาการของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนที่ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีผลการปฏิบัติงานที่ดีกว่าโรงเรียนในกลุ่มควบคุมซึ่งตั้งอยู่ในเขต 8 พื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางด้านสถิติและยังพบว่าจำนวนครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองคิดเป็นร้อยละ 74 ชอบที่โรงเรียนของพวกเขาใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและคิดว่าน่าจะมีการเสนอแนะให้โรงเรียนอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้นำไปใช้ในโรงเรียนของตนเองด้วย ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตคือควรเป็นการศึกษาแบบระยะยาวใช้ความร่วมมือกับทางอำเภอมากขึ้นและใช้กลุ่มประชากรที่หลากหลายมากขึ้นนอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะว่าควรทำการวิจัยเพื่อทดสอบผลกระทบของการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยขยายผลจากนักเรียนกลุ่ม หนึ่งไปยังกลุ่มอื่น ๆ ต่อกันไปตามลำดับ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากตัวของนักเรียนเอง ปัญหาจากสภาพครอบครัว พ่อแม่และผู้ปกครอง ปัญหาในศูนย์การศึกษาเนื่องจากครู เพื่อนนักเรียน บรรยากาศในศูนย์การศึกษาและสภาพแวดล้อมทางสังคม ศูนย์การศึกษาจำเป็นต้องบริหารจัดการ เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดใน 5 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย 1) ด้าน

การรู้จักนักเรียน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา 4) ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งวิธีการดังกล่าว เอื้อให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนานักเรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร และเพื่อเป็นแนวทางแก่สถานศึกษาในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลต่อเยาวชนของประเทศชาติสืบไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 151 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 151 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1967, อ้างถึงใน (ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, 2551) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นสัดส่วนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง จำนวน 60 คน หน่วยบริการ จำนวน 55 คน รวม 115 คน

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สถานที่ปฏิบัติงาน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง	96	60
2. หน่วยบริการ	55	55
รวม	151	115

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List) ข้อคำถามประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครู ประกอบด้วย ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหา และด้านการส่งต่อ รวม 5 ด้าน จำนวน 50 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 73) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ รวบรวมข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตัวแปรทุกตัว ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย
3. เสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อตรวจสอบรูปแบบ ความถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัด และความเหมาะสมของภาษา
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

5. นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence)

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองพิจารณาอีกครั้ง เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชุม ศรีสะอาด, 2545) มีระดับค่าความเที่ยง .86

8. นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ภายใต้อำนาจแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

9. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ สำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 115 ฉบับ ถึงครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถามแล้วขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ทั้งหมด 115 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์สรุปผล ตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน โดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยใช้เกณฑ์ของบุญชุม ศรีสะอาด (2545, หน้า 102-103) ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง มีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับ มาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงานโดยการทดสอบ t-test ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample Test) ประสบการณ์ทำงาน และคุณวุฒิการศึกษา โดยทดสอบค่า F-test (One Way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่า IOC

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยใช้
สถิติทดสอบ t-Test ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample Test) จำแนกตามเพศ ระดับ
การศึกษาและสถานที่ปฏิบัติงาน และใช้สถิติทดสอบ F-test (One Way ANOVA) เปรียบเทียบ
ความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และคุณวุฒิการศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน และการส่งต่อนักเรียน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

3.1 การเปรียบเทียบ 2 กลุ่มโดยใช้การทดสอบ t-test ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample Test) จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน

3.2 การเปรียบเทียบมากกว่า 2 กลุ่มโดยใช้การทดสอบค่า F-test (One Way ANOVA) จำแนก ประสิทธิภาพการทำงาน และคุณวุฒิการศึกษา

สัญลักษณ์ทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพรรณนา ในการแจกแจงแบบ t
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพรรณนา ในการแจกแจงแบบ F
SS	แทน	ผลบวกคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละด้วยยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
df	แทน	องศาแห่งความแปรปรวน
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน ของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 115 คน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ ดังรายละเอียด ตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	n=115	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	43	37.4
2) หญิง	72	62.6
รวม	115	100.00
2. ระดับการศึกษา		
1) ปริญญาตรี	77	67.0
2) สูงกว่าปริญญาตรี	38	33.0
รวม	115	100.00
3. ประสบการณ์ทำงาน		
1) 1-2 ปี	29	25.2
2) 3-6 ปี	46	40.0
3) 7 ปีขึ้นไป	40	34.8
รวม	115	100.00
4. คุณวุฒิทางการศึกษา		
1. การศึกษาพิเศษ	59	51.3
2. นักสหวิชาชีพ	34	29.6
3. การศึกษาอื่น ๆ	22	19.1
รวม	115	100.00
5. สถานที่ปฏิบัติงาน		
1) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง	59	51.3
2) หน่วยบริการ	56	48.7
รวม	115	100.00

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิการศึกษาและสถานที่ปฏิบัติงาน วิเคราะห์ โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6 และเพศชาย จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 67.0 และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0

จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 3-6 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 7 ปีขึ้นไป จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 1-2 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2

จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 มีคุณวุฒินักสหวิชาชีพ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 และมี คุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1

จำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีสถานที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง ดินแดง จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 ในหน่วยบริการ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 48.7

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร มี 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน และการส่งต่อนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดในตาราง 3-7

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและในแต่ละด้าน

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	n = 115		ระดับ
	$\bar{X}$	SD	
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.52	.041	มากที่สุด
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.46	.047	มาก
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.51	.045	มากที่สุด
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน	4.55	.044	มากที่สุด
5. ด้านการส่งต่อ	4.58	.044	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.51	.042	มากที่สุด

จากตาราง 2 แสดงว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, $SD = 0.42$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการส่งต่อ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.58-.044 รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน ($\bar{X} = 4.55$, $SD = .044$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.46$, $SD = .047$) ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อ	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	n = 115		ระดับ
		$\bar{X}$	SD	
1.	มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับนโยบาย จุดมุ่งหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.38	.062	มาก
2.	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.34	.065	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	n = 115		
		$\bar{x}$	SD	ระดับ
3.	มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ เป็นต้น	4.63	.045	มากที่สุด
4.	มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.61	.046	มากที่สุด
5.	มีการใช้แบบประเมินสิทธิของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการแพทย์ ด้านสังคมและสวัสดิการ เป็นต้น	4.59	.046	มากที่สุด
6.	มีการใช้แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน เพื่อประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.65	.045	มากที่สุด
7.	มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.59	.046	มากที่สุด
8.	มีการปรับปรุงฐานข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	4.37	.058	มาก
9.	มีการวิเคราะห์ สรุปผล ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	4.48	.054	มาก
10.	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม เกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.57	.053	มากที่สุด
รวม		4.52	.041	มากที่สุด

ตาราง 3 แสดงว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น

รายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, $SD = .041$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน เพื่อประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.65$, $SD = .045$) รองลงมา คือ การรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.63$, $SD = .045$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.34$, $SD = .065$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการคัดกรองนักเรียน

ข้อ	ด้านการคัดกรองนักเรียน	n = 115		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ในการคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	4.46	.051	มาก
2.	มีการสร้างความเข้าใจ เรื่องการคัดกรองนักเรียนให้กับบุคลากรและผู้ปกครอง	4.40	.055	มาก
3.	มีการชี้แจง การวิเคราะห์ คัดแยกกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา	4.44	.056	มาก
4.	มีการกำหนดเกณฑ์ ในการคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อคัดกรองนักเรียนครอบคลุมทั้ง 9 ประเภทความพิการ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการฯ	4.40	.056	มาก
5.	มีการใช้เครื่องมือ ที่หลากหลายเพื่อการคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	4.49	.056	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการคัดกรองนักเรียน	n = 115		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
6.	มีการดำเนินการโดยทีมสหวิชาชีพ มีส่วนร่วมในการกำหนด เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และใช้เกณฑ์เดียวกันในการคัดกรองนักเรียน	4.52	.054	มากที่สุด
7.	มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคัดกรอง จัดกลุ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	4.49	.061	มาก
8.	มีการวิเคราะห์พัฒนาการและพฤติกรรมของนักเรียน ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อย่างชัดเจน	4.44	.054	มาก
9.	มีการเก็บผลการคัดกรองของผู้เรียน ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไว้อย่างเป็นความลับ	4.46	.047	มาก
10.	มีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้รับทราบอย่างเป็นปัจจุบัน	4.55	.051	มากที่สุด
รวม		4.46	.047	มาก

ตาราง 4 แสดงว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, $SD = .047$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรายงานผลการคัดกรองนักเรียน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้รับทราบอย่างเป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.55$, $SD = .051$) รองลงมา คือ การดำเนินการโดยทีมสหวิชาชีพ มีส่วนร่วมในการกำหนด เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และใช้เกณฑ์เดียวกันในการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.52$, $SD = .054$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างความเข้าใจเรื่องการคัดกรองนักเรียนให้กับบุคลากรและผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.40$, $SD = .055$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ข้อ	ด้านการส่งเสริมนักเรียน	n = 115		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	มีการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ชัดเจน	4.47	.053	มาก
2.	มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ครูและผู้ปกครองเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน	4.48	.053	มาก
3.	มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและแก้ไขปัญหา นักเรียน	4.49	.053	มาก
4.	มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ครอบคลุมทั้ง 9 ประเภท ความพิการ	4.51	.058	มากที่สุด
5.	มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครอบคลุมทั้ง 9 ประเภท ความพิการ	4.50	.054	มากที่สุด
6.	มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมกิจกรรมประชุมผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.50	.053	มากที่สุด
7.	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรในแต่ละพัฒนาการ	4.59	.046	มากที่สุด
8.	มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง และมีความภาคภูมิใจในตนเอง	4.55	.053	มากที่สุด
9.	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง	4.50	.058	มากที่สุด
10.	มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.56	.053	มากที่สุด
รวม		4.51	.044	มากที่สุด

ตาราง 5 แสดงว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, $SD = .044$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรในแต่ละพัฒนาการ ($\bar{X} = 4.59$, $SD = .046$) รองลงมา คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเด็ก ($\bar{X} = 4.56$, $SD = .053$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.47$, $SD = .053$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน

ข้อ	ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน	n = 115		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	มีการพัฒนาครูและผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	4.53	.047	มากที่สุด
2.	มีการเอาใจใส่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	4.52	.056	มากที่สุด
3.	มีการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามลักษณะและประเภทความพิการ อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง	4.47	.054	มาก
4.	มีการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีความหลากหลายที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล	4.50	.054	มากที่สุด
5.	มีการติดตามให้คำแนะนำ แก่ผู้ปกครองในการกระตุ้นพัฒนาการและการจัดการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน	4.47	.053	มาก
6.	มีการประสานงานกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของนักเรียนในด้านต่าง ๆ	4.51	.054	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน	n = 115		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
7.	มีการรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนและพฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	4.56	.053	มากที่สุด
8.	มีการเก็บข้อมูลของนักเรียน ที่ได้รับความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นความลับ	4.55	.048	มากที่สุด
9.	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามดูแลช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	4.50	.054	มากที่สุด
10.	มีการรายงานสรุปผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต่อผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.51	.048	มากที่สุด
รวม		4.51	.049	มากที่สุด

ตาราง 6 แสดงว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, $SD = .049$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนและพฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.56$, $SD = .053$) รองลงมา คือ การเก็บข้อมูลของนักเรียน ที่ได้รับความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นความลับ ($\bar{X} = 4.55$, $SD = .048$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การติดตามให้คำแนะนำ แก่ผู้ปกครองในการกระตุ้นพัฒนาการและการจัดการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.47$, $SD = .053$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งต่อ

ข้อ	ด้านการส่งต่อ	n = 115		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ส่งต่อ นักเรียนทั้งภายในและภายนอก	4.59	.046	มากที่สุด
2.	มีการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้วยวิธีการที่หลากหลายจาก ทีมสหวิชาชีพ ก่อนการส่งต่อ	4.62	.046	มากที่สุด
3.	มีการประชุมกับครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อนการตัดสินใจว่า จะส่งต่อนักเรียน ภายในหรือภายนอก	4.61	.046	มากที่สุด
4.	มีการชี้แจงให้ผู้ปกครองที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียน	4.64	.051	มากที่สุด
5.	มีการจัดกระบวนการส่งต่อ ไปยังผู้เชี่ยวชาญ ภายนอกอย่างเป็นระบบ	4.56	.054	มากที่สุด
6.	มีการติดต่อประสานงาน ทั้งหน่วยงานภายในและ ภายนอก ศูนย์การศึกษาพิเศษ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.57	.053	มากที่สุด
7.	มีการประสานงาน และบันทึก การส่งต่อ ไปยังครู หรือนักสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ นักเรียน อย่างต่อเนื่อง	4.56	.053	มากที่สุด
8.	มีการรายงานผลการส่งต่อให้ผู้ปกครองทราบ อย่างต่อเนื่อง	4.62	.052	มากที่สุด
9.	มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อทั้ง ภายในและภายนอกอย่างถูกต้องและชัดเจน	4.54	.053	มากที่สุด
10.	มีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ขณะที่นักเรียนอยู่ในความดูแลของผู้เชี่ยวชาญ	4.57	.054	มากที่สุด
รวม		4.58	.044	มากที่สุด

ตาราง 7 แสดงว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งต่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.58$, $SD = .044$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการชี้แจงให้ผู้ปกครองที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.64$, $SD = .051$) รองลงมา คือ มีการรายงานผลการส่งต่อให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.62$, $SD = .052$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกอย่างถูกต้องและชัดเจน ($\bar{X} = 4.54$, $SD = .053$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกเพศ ระดับการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน โดยหาค่าที (t-test: Independent Sample Test) จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และคุณวุฒิการศึกษา โดยหาค่าความแปรปรวนทางเดียว F-test (One Way ANOVA)

ตาราง 8 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	เพศ				t	p
	ชาย (n=43)		หญิง (n=72)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.47	0.44	4.54	0.45	0.77	0.44
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.43	0.54	4.48	0.49	0.41	0.68
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.48	0.54	4.53	0.44	0.53	0.59
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน	4.47	0.50	4.53	0.47	0.63	0.53
5. ด้านการส่งต่อ	4.57	0.51	4.60	0.45	0.36	0.72
รวม	4.48	.486	4.53	.429	0.57	0.56

จากตาราง 8 แสดงว่า ครูผู้สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ครูเพศชายและครูเพศหญิงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

ตาราง 9 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี (n=77)		สูงกว่า ปริญญาตรี (n=38)			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.52	0.47	4.53	0.40	0.09	0.92
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.46	0.54	4.48	0.44	0.50	0.84
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.51	0.52	4.51	0.39	0.06	0.95
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน	4.52	0.51	4.50	0.42	0.17	0.86
5. ด้านการส่งต่อ	4.11	0.91	4.07	0.89	0.21	0.82
รวม	4.52	0.48	4.53	0.38	0.15	0.88

จากตาราง 9 แสดงว่า ครูผู้สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน โดยรวมและในแต่ละด้าน

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	สถานที่ปฏิบัติงาน				t	p
	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง (n=77)		หน่วยบริการ (n=38)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.55	0.47	3.54	0.85	7.95*	0.00
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.48	0.54	3.57	0.83	6.93*	0.00
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.53	0.54	3.58	0.86	7.07*	0.00
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน	4.50	0.52	3.58	.088	6.81*	0.00
5. ด้านการส่งต่อ	4.57	0.53	3.61	0.95	6.72*	0.00
รวม	4.52	0.49	3.58	0.85	7.34*	0.00

จากตาราง 10 แสดงว่า ครูผู้สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	ประสบการณ์ทำงาน					
	1-2 ปี		3-6 ปี		7 ปีขึ้นไป	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.61	0.43	4.40	0.43	4.59	0.45
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.60	0.50	4.36	0.49	4.49	0.52
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.66	0.38	4.42	0.48	4.51	0.52
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน	4.73	0.35	4.38	0.48	4.50	0.52
5. ด้านการส่งต่อ	4.76	0.37	4.50	0.47	4.56	0.52
รวม	4.67	0.37	4.41	0.44	4.53	0.48

จากตาราง 11 แสดงว่าครูผู้สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 1-2 ปี, 3-6 ปี และ 7 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 1-2 ปี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.37) ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 3-6 ปี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.44) และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 7 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.48)

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและในแต่ละด้าน

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	1.016	2	0.508	2.633	0.07
	ภายในกลุ่ม	21.614	112	0.193		
	รวม	22.630	114			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.052	2	0.526	2.068	0.13
	ภายในกลุ่ม	28.489	112	0.254		
	รวม	29.541	114			
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.027	2	0.514	2.287	0.10
	ภายในกลุ่ม	25.158	112	0.225		
	รวม	26.185	114			
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2.191	2	1.096	2.354	0.06
	ภายในกลุ่ม	24.204	112	0.216		
	รวม	26.395	114			
5. ด้านการส่งต่อ	ระหว่างกลุ่ม	1.209	2	0.605	2.790	0.06
	ภายในกลุ่ม	24.268	112	0.217		
	รวม	25.479	114			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.191	2	0.596	2.054	0.06
	ภายในกลุ่ม	21.838	112	0.195		
	รวม	23.030	114			

ตาราง 12 แสดงว่า ครูผู้สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้าน

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ	คุณวุฒิการศึกษา					
	การศึกษา พิเศษ		นักสหวิชาชีพ		การศึกษา อื่น ๆ	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.56	0.45	4.53	0.36	4.39	0.54
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.51	0.49	4.47	0.46	4.35	0.62
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.56	0.46	4.51	0.40	4.38	0.62
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน	4.57	0.44	4.48	0.47	4.40	0.58
5. ด้านการส่งต่อ	4.65	0.43	4.54	0.44	4.48	0.61
รวม	4.57	0.42	4.51	0.40	4.40	0.45

จากตาราง 13 แสดงว่า ครูผู้สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ที่มีคุณวุฒิการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยรวมเรียงลำดับดังนี้ การศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.42) นักสหวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.40) และ การศึกษาอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.45)

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้าน

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.521	2	0.261	1.320	0.27
	ภายในกลุ่ม	22.109	112	0.197		
	รวม	22.630	114			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.418	2	0.209	0.805	0.45
	ภายในกลุ่ม	29.122	112	0.260		
	รวม	29.541	114			
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.534	2	0.267	1.166	0.31
	ภายในกลุ่ม	26.651	112	0.229		
	รวม	26.185	114			
4. ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.538	2	0.269	1.164	0.31
	ภายในกลุ่ม	25.858	112	0.231		
	รวม	26.395	114			
5. ด้านการส่งต่อ	ระหว่างกลุ่ม	0.568	2	0.284	1.277	0.28
	ภายในกลุ่ม	24.910	112	0.222		
	รวม	25.478	114			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.493	2	0.246	1.225	0.30
	ภายในกลุ่ม	22.537	112	0.201		
	รวม	23.030	114			

ตาราง 14 แสดงว่า ครูผู้สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัย เรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษา พิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ของศูนย์การศึกษา พิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สถานที่ปฏิบัติงาน และคุณวุฒิการศึกษา ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและ ข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหา 5) ด้านการส่งต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อ รองลงมา คือ ด้านการ ป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สถานที่ปฏิบัติงาน และคุณวุฒิการศึกษา

2.1 ครูเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 ครูที่มีสถานที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปราย ดังนี้

1. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร มีความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็งและเกิดประสิทธิผล โดยการร่วมแรงร่วมใจจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน ช่วยส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างมีคุณภาพและอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้กล่าวถึง การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ในโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ได้อาศัยการทำงานที่มีหลักการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (PDCA) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและวางแผนดำเนินงาน (Plan) ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do) ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน (Check) ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงดำเนินการได้มาตรฐาน (Action) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระยุทธ กิตตินภวัฒน์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านน้ำฉา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน บ้านน้ำฉา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 มีการดำเนินการในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร มีประเด็นอภิปราย ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลจากการวิจัย พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเพราะว่า โรงเรียนมีนโยบายให้ครูประจำชั้นเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนโดยมีการกำหนดระยะเวลาและเครื่องมือที่ใช้อย่างเป็นระบบ ทำให้ได้รับข้อมูลของนักเรียนถูกต้อง ครบคลุม และทั่วถึง จึงมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นพื้นฐานในการทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ทั้งด้านครอบครัว พฤติกรรม ความสามารถ รวมถึงด้านอื่น ๆ เพื่อช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนมากขึ้น และนำข้อมูลมาใช้ในขั้นตอนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 2) ได้กล่าวไว้ว่า การรับรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน เป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูที่ปรึกษา มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ เกตุประทุม (2560) ได้ศึกษา การดำเนินงาน และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน พบว่า 1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ด้านการคัดกรองนักเรียนจากการวิจัย พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเพราะว่า โรงเรียนมีเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ ทำให้การปฏิบัติตามระบบคัดกรองนักเรียนเป็นไปอย่างสมบูรณ์และถูกต้องได้ข้อมูลนักเรียนที่ชัดเจน สามารถทำการแยกนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ได้อย่างเหมาะสม จึงมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก การมีพื้นฐาน ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ดี จึงช่วยให้การคัดกรองนักเรียนเป็นไป อย่างถูกต้อง ซึ่งนับเป็นกระบวนการสำคัญ รวมทั้งปัจจุบันมีการคัดกรองนักเรียนที่หลากหลายด้านขึ้นทั้งด้านครอบครัว ด้านสุขภาพ หรือด้านผลการเรียน ที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์และจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มตามเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนจัดทำขึ้น ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 19) ได้กล่าวว่า การ

คัดกรอง นักเรียน เป็นการจัดกลุ่มนักเรียน มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธี เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ปัญหา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรียา ทองบัณฑิต (2558) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก

3. ด้านการส่งเสริม และพัฒนานักเรียนจากการวิจัย พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้าน 1.การส่งเสริม และพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเพราะว่า ทั้งนี้ อาจเพราะว่า มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพราะการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียนเป็น ปัจจัยหลักที่สำคัญ ในการจัดกระบวนการให้ผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานและได้รับการพัฒนาตนเอง จึงมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก กระบวนการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544, หน้า 5) ได้กำหนดมาตรฐานการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน โดยที่เน้นในด้านกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา และคุ้มครองสิทธิเด็กการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐานในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพของสังคม สิทธิเด็ก ตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหาด่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจงจิตร สิงห์ทอง (2558, หน้า 85) ได้ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า มีดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก

4. ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหา จากการวิจัย พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเพราะว่า ครูมีการเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งมีการประชุมเพื่อวางแผนและประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด่าง ๆ เกิดการทำงานอย่างเป็นระบบ จึงมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของพัฒน์ศักดิ์ ภูมิโคกรักษ์

(2532) กล่าวว่า การแก้ไขปัญหามาจนถึง ขั้นตอนการแก้ไขปัญหานักเรียน ประกอบด้วย การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและการแก้ไขปัญห และสอดคล้องกับ งานวิจัยของศกุนตลา วิไลซ์ (2554) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชนต่อระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า 1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชนต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห 4) ด้านการส่งเสริมนักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

5. ด้านการส่งต่อจากการวิจัย พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะว่า ครูมองวาระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับตัวนักเรียน เป็นเรื่องจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกด้าน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้สรุปไว้ว่าการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยข้อมูลเด็ก และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิสา มาสุข (2560) ได้ศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการส่งต่อด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สถานที่ปฏิบัติงาน และคุณวุฒิการศึกษา

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ครูเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ให้ความสำคัญกับบุคลากร ด้วยความเสมอภาคไม่จำกัดเพศ มีแนวปฏิบัติในการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพเท่าเทียมกัน จึงส่งผลให้ระหว่างครูเพศชายและครูเพศหญิงมีแนวคิดต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ไม่

แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รองรัตน์ ทองมาลา (2558) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี พบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ขนาดของสถานศึกษา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนทุกคน ได้รับการพัฒนาการฝึกอบรมจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือจากหน่วยงานอื่นที่ได้จัดขึ้นตามความสนใจ ความต้องการหรือความถนัดของบุคลากร บุคลากรจึงได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ครูที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีและครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีแนวคิดต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศกุนตลา วิไลขำ (2554) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชนต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชนต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามอาชีพ และจำแนกตามภาระทางครอบครัว ในภาพรวมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนบุตร และความเอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียนอยู่ที่บ้าน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ที่มีประสบการณ์ทำงาน 1-2 ปี 3-6 ปี และ 7 ปีขึ้นไป มีความคิดเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาได้บริหารงานโดยกำหนด แผนงานและโครงการใหม่ๆ อยู่เสมอ มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองและ สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสวงหาความรู้ และวิทยาการใหม่ๆ ที่ทันต่อความก้าวหน้าทาง วิชาการและเทคโนโลยีตลอดเวลา เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและให้ความเป็นกันเองเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมกันแก้ไขปัญหา จึง

ทำให้ครูผู้สอนไม่ว่าจะมีประสบการณ์มาก หรือประสบการณ์น้อย มีทักษะต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของชลิตา จันทฤกษ์ (2556) ได้ศึกษาการติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่าติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมมีการติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง มีความคิดเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง แตกต่างจากครูที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการ โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดงมีการบริหารจัดการที่แตกต่างกันทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ และการวางแผน หรือมีระบบในสถานที่จัดระเบียบบริการข้อมูลนักเรียนรายบุคคล บริการข้อมูล และติดตามผล และให้บริการคำปรึกษา บริการแนะแนว โดยผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียน ดังนั้นครูที่ทำงานในศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง ดินแดง จึงมีความคิดเห็นและแนวความคิดการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนนักเรียนพิเศษมากกว่าครูที่ทำงานในหน่วยบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เต็ม ปุราธาน (2557) ที่ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี พบว่า การเปรียบเทียบข้อมูลการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และสถานที่ปฏิบัติงาน พบว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา การศึกษาพิเศษ นักสหวิชาชีพและการศึกษาอื่น ๆ มีความคิดเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา การศึกษา

พิเศษ นักสหวิชาชีพ และการศึกษาอื่น ๆ ถือว่าเป็นผู้ที่มีการสนทนา ความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะ ระดับครูมืออาชีพ ย่อมมีความรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ได้ดี และมีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะความเป็นครูสูง อยากเห็นผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐาน ความคิดเห็นที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีนคร มีเพียร (2559) ได้ศึกษา การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนศรีอยุธยา อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร พบว่า งานเกี่ยวกับระบบดูแลและสนับสนุนนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา คุณวุฒิ การศึกษา และระดับชั้นที่สอน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ขอเสนอแนะ พบว่า โรงเรียนควรทำความเข้าใจกับผู้ปกครองในเรื่องวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบการดูแลนักเรียน และควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนและคิดกระบวนการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ เรื่องการคัดกรองนักเรียนให้กับบุคลากรและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการ มีความแตกต่างจากครูที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดังนั้นผู้บริหารในหน่วยบริการ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการสร้างความเข้าใจ เรื่องการคัดกรองนักเรียนให้กับบุคลากรและผู้ปกครอง มีการกำหนดแนวทางใน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ชัดเจน มีการติดตามให้คำแนะนำ แก่ผู้ปกครองในการกระตุ้นพัฒนาการและการจัดการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกอย่างถูกต้องและชัดเจน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการคัดกรองนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง
2. ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง
3. ควรศึกษาการใช้แบบคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีความผิดปกติทางจิตใจของนักเรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง โดยเก็บข้อมูลจากผู้ปกครอง และเพื่อน

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน *Journal of Roi Kaensarn Academi*. กรุงเทพฯ: อิมเมจกรุ๊ป.
- กรรณิการ์ เหมือนประเสริฐ. (2548). **ทัศนคติของพนักงานที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรบริษัทคูเวตปิโตรเลียม (ประเทศไทย) จำกัด**. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). **คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เกียรติศักดิ์ ช่างเรือน. (2559). **การศึกษายุทธศาสตร์การบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี**. การค้นคว้าอิสระ บัณฑิตวิทยาลัย ปริญญาโทมหาบัณฑิตภาควิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จันทร์ฉาย ไทยรัตน์. (2561). **การบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเข็ยงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเข็ยงราย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเข็ยงราย:เข็ยงราย.
- จงจิตร ลิงห์ทอน. (2558). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนศูนย์ประสานงาน เขตพื้นที่การศึกษาสอยดาวเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 2**. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- จวีร์รัตน์ มีพันธ์. (2553). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเอกชนใน เขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตบัณฑิตศึกษา, สถาบันราชภัฏลำปาง, ลำปาง.
- ชลิตา จันทฤกษ์. (2556). **การติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต**

2. บัณฑิตวิทยาลัย ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญกรุงเทพฯ, กรุงเทพฯ.
- โชคชัย แสงสว่าง. (2552). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม (การบริหารการศึกษา)
- เต็ม ปุราถาเน. (2557). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษাপทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์,
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: วีอินเตอร์ พรินท์.
- ธีระยุทธ กิตตินภวัฒน์. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนบ้านน้ำฉา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2, ชุมพร.
- เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง และรัตนา กาญจนพันธ์ุ. (2564). ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. กรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(2).
- นฤมล กอบแก้ว และ ปริญญา มีสุข. (2561). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิษากรณ เหลาเขตกิจ. (2560). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านบึงหลม อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. การศึกษาคนควาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นิรันดร์ จำปาเจียม. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนลักสัน เชียงใหม่วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4.

- เข้าถึงเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2565. เข้าถึงได้ จาก <http://www.kroobannok.com/>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- บุญยิ่ง พรหมจารีย์. (2560). **การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ**
- ประมะ สตะเวทิน. (2533). **การสื่อสารมวลชน: กระบวนการและทฤษฎี**. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประนอม แก้วสวัสดิ์. (2556). **สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). **หลักการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- พัชรียา ทองบัณฑิต. (2558). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารกลุ่ม
โรงเรียนศรีราชา 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต
3**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะ
ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา
- พิชามญช์ ม่วงแก้ว. (2559). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหาร
สถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี**. ใน ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2556). **รัฐประศาสนศาสตร์: ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ. 1887-
1970)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พิมพ์พร เปรมศิริบุญ. (2560). **การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรีเขต 1.
สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- เพลินพิศ สิงห์คำ. (2560). **การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ**

- นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มธุริน แผลงจันทิก. (2554). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ).
- รองรัตน์ ทองมาลา. (2558). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- รัตนา หลวงกลาง. (2558). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- วรรณภา เอ็นมนัส. (2557). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2542). การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ
- ศกุนตลา วิไลขำ. (2554). ความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชนต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ประจำปีการศึกษา 2554. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศรินธร มีเพียร (2559). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนศรีราษฎร์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร

รมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ศิริ ถีอาสนา. (2557). **เทคนิคการจัดการคุณภาพแนวใหม่ : แนวคิด หลักการสู่การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม.

ศิริรัตน์ เกตุประทุม. (2560). **การดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2.** งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมพงษ์ เกษมสิน. (2523). **การบริหาร.** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์.

สมคิด บุญมา. (2552). **ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนท่าเกษมพิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2.** (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา).

สุนิสา มาสุข. (2560). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง.** งานนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

รองรัตน์ ทองมาลา. (2558) **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สระบุรี.** มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี/ลพบุรี. DOI : [https://doi.nrct.go.th /ListDoi/istDetail?Resolve_Doi=10.14457/TRU.the.2015.10](https://doi.nrct.go.th/ListDoi/istDetail?Resolve_Doi=10.14457/TRU.the.2015.10)

เรขา ศรีวิชัย. (2554). **รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลในจังหวัดนนทบุรี.** วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

สมานมิตร ดอกขจร. (2552). **การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านคชน้อย อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา.** (การศึกษาค้นคว้าอิสระ). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.** กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.

อัจฉรา สอนใจ. (2560). **ประสิทธิภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคห**

วัตถุประสงค์ 4

ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ พจนานุกรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Drucker. Peter F . (1979). **The Effective Executive**. New York : Harper and Row

Fesler James, F. and Kettl. (1991). **The Politics of The Administrative Process**. New Jersey : Chatham House Publishers

Hoy, W.K. and Miskel, C.G. (2001). **Education and Administration Theory, Research , and Practice**. 6 th ed. New York : McGraw Hill.

Terry, R. (1979). **Principles of Management**. Illinois: Richard Irwin.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนารงค์
อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี
อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
3. นายชูศักดิ์ ศิริเชียงใหม่
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. ระดับการศึกษา

 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

3. ประสบการณ์การทำงาน

 1 - 2 ปี 3 - 6 ปี 7 ปีขึ้นไป

4. คุณวุฒิการศึกษา

 การศึกษาพิเศษ นักสหวิชาชีพ การศึกษาอื่น ๆ

5. สถานที่ปฏิบัติงาน

 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง หน่วยบริการ

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง และหน่วยบริการ ประกอบด้วย

- 1) ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน
- 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน
- 4) ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหา
- และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย $\surd$ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการตัดสินใจของท่านตามความเป็นจริง

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางและหน่วยบริการมีการดำเนินการดังนี้

ที่	การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการตัดสินใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
1	มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับนโยบาย จุดมุ่งหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
2	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
3	มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ เป็นต้น					
4	มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
5	มีการใช้แบบประเมินสิทธิของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการแพทย์ ด้านสังคมและสวัสดิการ เป็นต้น					
6	มีการใช้แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน เพื่อประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
7	มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
8	มีการปรับปรุงฐานข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ					

ที่	การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการตัดสินใจ				
		5	4	3	2	1
9	มีการวิเคราะห์ สรุปผล ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ					
10	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม เกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล					
ด้านการคัดกรองนักเรียน						
11	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ในการคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ					
12	มีการสร้างความเข้าใจ เรื่องการคัดกรองนักเรียนให้กับบุคลากร และผู้ปกครอง					
13	มีการชี้แจง การวิเคราะห์ คัดแยกกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา					
14	มีการกำหนดเกณฑ์ ในการคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อคัดกรองนักเรียนครอบคลุมทั้ง 9 ประเภทความพิการ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ					
15	มีการใช้เครื่องมือ ที่หลากหลายเพื่อการคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ					
16	มีการดำเนินการโดยทีมสหวิชาชีพ มีส่วนร่วมในการกำหนด เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และใช้เกณฑ์เดียวกันในการคัดกรองนักเรียน					
17	มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคัดกรอง จัดกลุ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ					
18	มีการวิเคราะห์พัฒนาการและพฤติกรรมของนักเรียน ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อย่างชัดเจน					
19	มีการเก็บผลการคัดกรองของผู้เรียน ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไว้อย่างเป็นความลับ					
20	มีการรายงานผล การคัดกรองนักเรียน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้รับทราบอย่างเป็นปัจจุบัน					

ที่	การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการตัดสินใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านการส่งเสริมนักเรียน						
21	มีการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ชัดเจน					
22	มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ครูและผู้ปกครองเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน					
23	มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน					
24	มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ครอบคลุมทั้ง 9 ประเภท ความพิการ					
25	มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ครอบคลุมทั้ง 9 ประเภท ความพิการ					
26	มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ					
27	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรในแต่ละพัฒนาการ					
28	มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง และมีความภาคภูมิใจในตนเอง					
29	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง					
30	มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน					
ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหา						
31	มีการพัฒนาครูและผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง					
32	มีการเอาใจใส่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน					
33	มีการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามลักษณะและประเภทความพิการ อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง					

ที่	การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการตัดสินใจ				
		5	4	3	2	1
34	มีการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนที่มีความหลากหลายที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล					
35	มีการติดตามให้คำแนะนำ แก่ผู้ปกครองในการกระตุ้นพัฒนาการ และการจัดการพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน					
36	มีการประสานงานกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาของนักเรียนในด้านต่าง ๆ					
37	มีการรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนและพฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ					
38	มีการเก็บข้อมูลของนักเรียน ที่ได้รับความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นความลับ					
39	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามดูแลช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ					
40	มีการรายงานสรุปผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต่อผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
ด้านการส่งต่อนักเรียน						
41	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก					
42	มีการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้วยวิธีการที่หลากหลายจากทีมสหวิชาชีพ ก่อนการส่งต่อ					
43	มีการประชุมกับครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อนการตัดสินใจว่าจะส่งต่อนักเรียน ภายในหรือภายนอก					
44	มีการชี้แจงให้ผู้ปกครองที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียน					
45	มีการจัดกระบวนการส่งต่อ ไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างเป็นระบบ					
46	มีการติดต่อประสานงาน ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ศูนย์					

ที่	การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการตัดสินใจ				
		5	4	3	2	1
	การศึกษาพิเศษ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
47	มีการประสานงาน และบันทึก การส่งต่อ ไปยังครูหรือนักสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียน อย่างต่อเนื่อง					
48	มีการรายงานผลการส่งต่อให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง					
49	มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกอย่างถูกต้องและชัดเจน					
50	มีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ขณะที่นักเรียนอยู่ในความดูแลของผู้เชี่ยวชาญ					

ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อคำถามการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ประกอบด้วย 1) ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุป ผล
		1	2	3			
ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล							
1	มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับนโยบาย จุดมุ่งหมายของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
2	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
3	มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่มีความ ต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นรายบุคคลด้วย วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสำรวจ เป็นต้น	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
4	มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนที่ มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อ วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
5	มีการใช้แบบประเมินสิทธิของนักเรียนที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้แก่ ด้าน การศึกษา ด้านการแพทย์ ด้านสังคมและ สวัสดิการ เป็นต้น	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุป ผล
		1	2	3			
6	มีการใช้แบบประเมินความสามารถ พื้นฐาน เพื่อประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ของนักเรียน เป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
7	มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการดำเนินการเกี่ยวกับการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
8	มีการปรับปรุงฐานข้อมูลนักเรียน เป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
9	มีการวิเคราะห์ สรุปผล ข้อมูลนักเรียน เป็นรายบุคคล และจัดเก็บอย่างเป็น ระบบ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
10	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม เกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล นักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ด้านการคัดกรองนักเรียน							
11	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ในการคัด กรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
12	มีการความสรั้งความเข้าใจ เรื่องการคัด กรองนักเรียน ให้กับบุคลากรและ ผู้ปกครอง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
13	มีการชี้แจง การวิเคราะห์ คัดแยกกลุ่มที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษโดยใช้แบบคัด กรองคนพิการทางการศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุป ผล
		1	2	3			
14	มีการกำหนดเกณฑ์ ในการคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อคัดกรองนักเรียนคลอบคลุมทั้ง 9 ประเภทความพิการ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
15	มีการใช้เครื่องมือ ที่หลากหลายเพื่อการคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
16	มีการดำเนินการโดยทีมสหวิชาชีพมีส่วนร่วมในการกำหนด เกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และใช้เกณฑ์เดียวกัน ในการคัดกรองนักเรียน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
17	มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคัดกรอง จัดกลุ่มเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
18	ศูนย์ฯ มีการวิเคราะห์พัฒนาการและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
19	มีการเก็บผลการคัดกรองของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไว้อย่างเป็นความลับ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
20	มีการรายงานผล การคัดกรองนักเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้รับทราบอย่างเป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุป ผล
		1	2	3			
ด้านการส่งเสริมนักเรียน							
21	มีการศึกษาพิเศษ มีการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
22	มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ครูและผู้ปกครองเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
23	มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและแก้ไขปัญหา นักเรียน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
24	มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ครอบคลุมทั้ง 9 ประเภท ความพิการ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
25	มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครอบคลุม ทั้ง 9 ประเภท ความพิการ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
26	มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
27	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรในแต่ละพัฒนาการ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
28	มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง และมีความภาคภูมิใจในตนเอง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
29	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุป ผล
		1	2	3			
30	มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหา							
31	มีการพัฒนาครูและผู้ปกครองให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันและ แก้ไขปัญหานักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
32	มีการเอาใจใส่ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหานักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
33	มีการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนตาม ลักษณะและประเภทความพิการ อย่าง ใกล้ชิดและต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
34	มีการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนที่มีความหลากหลายที่สอดคล้อง กับความต้องการจำเป็นพิเศษเป็น รายบุคคล	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
35	มีการติดตามให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง ในการกระตุ้นพัฒนาการและการจัดการ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
36	มีการประสานงานกับผู้ปกครองในการ แก้ปัญหาของนักเรียนในด้านต่าง ๆ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
37	มีการรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนและ พฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครอง ทราบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุป ผล
		1	2	3			
38	มีการเก็บข้อมูลของนักเรียน ที่ได้รับ ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา อย่างเป็นความลับ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
39	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตาม ดูแลช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
40	มีการรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต่อ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ด้านการส่งต่อนักเรียน							
41	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
42	มีการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้วยวิธีการที่ หลากหลายจากทีมสหวิชาชีพ ก่อนการ ส่งต่อ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
43	มีการประชุมกับครูและผู้ปกครอง เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อนการตัดสินใจว่า จะส่งต่อนักเรียน ภายในหรือภายนอก	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
44	มีการชี้แจงให้ผู้ปกครองที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษเข้าใจถึงความจำเป็นในการ ส่งต่อนักเรียน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
45	มีการจัดกระบวนการส่งต่อ ไปยัง ผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุป ผล
		1	2	3			
46	มีการติดต่อประสานงาน ทั้งหน่วยงาน ภายในและภายนอก ศูนย์การศึกษาพิเศษ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
47	มีการประสานงาน และบันทึก การส่ง ต่อไปยังครูหรือนักสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ในการช่วยเหลือนักเรียน อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
48	มีการรายงานผลการส่งต่อให้ผู้ปกครอง ทราบอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
49	มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่ได้รับการ ส่งต่อทั้งภายในและภายนอกอย่าง ถูกต้องและชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
50	มีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนอย่าง ต่อเนื่องขณะที่นักเรียนอยู่ในความดูแล ของผู้เชี่ยวชาญ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวสุมลรัตน์ เหล่าอัยคอง
วัน เดือน ปี เกิด	8 กันยายน 2526
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ป.พ.ศ. 2559 บธ.ม. (สาขาการบัญชี), มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	214 ถนนพิชิตรังสรรค์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000

